

Domoljub

V Ljubljani 17. aprila 1940

Leto 53 Štev. 16

Vojska se je razširila

Pozimi se vojna med Nemčijo na eni strani in Anglijo in Francijo na drugi strani ni mogla nikamor razmahniti. Glavne zimske mesece je krvavo kroniko izpolnjevala vojna med Finsko in Sovjetsko Rusijo. Ta pa se je po 104 dnevih borb nenadoma zaključila; dne 12. marca je bil v Moskvi mir med Finsko in Sovjetsko Rusijo. Anglija in Francija sta hoteli v zadnjem trenutku iti mali Finski na pomoč. Podpis miru je preprečili, da bi se vojna razširila na sever in ta uspeh so posebno v Nemčiji razlagali tako, da se nemška fronta ne bo nikamor razširila. Nemčija se bo še naprej borila samo na 270 km dolgi zahodni fronti od švicarske do belgijske meje, sever in jug pa bosta ostala lepo mirna, kajti Nemčija je večinoma zmagovala, kadar se je borila samo na eni fronti. Po podpisu miru v Moskvi so si nekako oddahnili vsi tisti, ki na severu ali jugu ne marajo vojne, češ da bo sedaj mir, tam na zahodu pa se naj začne pravo vojskovanje in čimprej zaključiti.

In resnično so vsi listi napovedovali, da se bo na zahodu začelo večje vojskovanje; mogoče se bo razvila celo celotnostna vojna, to je, da bo prvi vojni spopad tako močan, da se bo pri sovražniku vse podrla in kmalu nato bi bil sklenjen mir. Vsi smo mislili, da se bo v marcu na zahodnem bojišču res zgodilo nekaj velikega, zgodilo pa se ni nič, pač pa je zagorelo tam, kjer smo mislili, da se je žerjavica zadušila pod pepelom — vojna se razširila na sever.

I.

Toda na to ni nihče računal. Na razširitev vojne na sever niso več računali niti Angleži in Francozi, nanjo niso računali niti Nemci. Angleži in Francozi so mislili, da so zamudili priložnost, ko se je Finska pogodila s Sovjeti za mir. V Nemčiji pa so govorili, da sta Francija in Anglija na Finskem doživeli tak poraz, da nikdar več ne bosta silili na sever.

Anglija in Francija pa sta v začetku meseca aprila proglasili, da bosta poostrihi gospodarsko blokado proti Nemčiji. V Nemčijo ne sme več prihajati tako blago, ki bi ga Nemčija nujno rabila za vojskovanje. Železo pa je za izdelovanje orožja najbolj potrebno. Nemčija ga pa največ dovaža iz Švedske, in sicer po Baltičkem morju iz severnega švedskega pristanišča Lulea v Botniškem zalivu. Ker pa je to švedsko pristanišče premajhno za nakladanje, se je švedsko železo že več desetletij izvažalo v svet čez norveško pristanišče, ki je onstran skandinavskega polotoka, ob Atlantskem oceanu — čez Narvik.

Anglija in Francija sta sklenili, da bosta preprečili izvoz švedskega železa v Nemčijo iz pristanišča Narvik.

Anglija in Francija sta lahko to dosegli samo s svojim vojnim brodom, ki naj bi lovilo nemške parnike ob norveški obali. Toda nemški parniki so ob norveški obali vozili tako spretno med stoterimi otoki in zalivi, da nikdar niso prišli na široko morje zven norveških voda. Tako jih zavezniške vojne ladje niso mogle ovirati pri vožnji v Nemčijo.

Toda dne 8. aprila je bilo objavljeno, da sta Anglija in Francija sklenili na treh mestih položiti ob norveški obali mine, tako da bi nemški parniki vsaj trikrat morali pripluti izven norveških voda, tam pa bi jih zavezniške vojne ladje ujele ali potopile.

II.

Nemčija je morala biti o tej nameni zaveznikov obveščena že nekaj dni poprej. Kajti 19. ur nato sta nemška poslanika v Kodanju na Danskem in v Oslu na Norveškem sporočila daneki in norveški vladi, da je Nemčija sklenila prevzeti Dansko in Norveško pod svoje varstvo. Isto minuto pa je že začela zasedati obe deželi. Danska vlada je imela tako malo vojakov, da je morala sprejeti zasedbo, norveška vlada pa je pred vkorakajočo nemško vojsko pobegnila iz Osla, obenem z njo pa je pobegnil norveški kralj, ki je nato v notranjosti Norveške začel zbirati vojsko proti Nemcem. Ob istih urah pa so Nemci tudi že zasedli Bergen, Trondhjem, Narvik in še več važnih norveških mest.

Nemški načrt se je na Danskem gladko izvedel tako, kakor si je nemška vlada to želela. V nekaj urah je bila vsa Danska zasedena, ker je danska vlada morala sprejeti novo stanje, ne da bi se mu mogla upreti. Isti načrt pa se ni posrečil na Norveškem, kajti Norveška je Nemčiji takoj napovedala vojno in odklonila, da bi se podala pod nemško vojaško varstvo. Vsa Norveška postaja tako ogroženo bojišče zaveznikov in Nemcev na severni fronti, ki je še pred mesecem dni po razlagah nemškega tiska ne bi bilo mogoče zamisliti.

III.

Tisti, ki napade, lahko zmeraj računa na večji uspeh kot pa tisti, ki se brani. Še večji uspeh pa lahko pospravi v žep listi, ki je drugrega presenetil tako, kakor so Nemci presenetili zavezniške. In presenečenje je res bilo veliko. Sam angleški mornariški minister Churchill je v svojem govoru v četrtek, dne 11. aprila rekel, da je bil presenečen in po-

udaril, da se je Nemčija na ta korak proti Norveški pripravljala že dalj časa, ker so nemške vojne ladje bile ob vsej norveški obali že tedaj, ko so zavezniške vojne ladje šele polagale mine v treh odsekih. Nemški tovorni parniki so že pred dolgim časom ob norveški obali v svojih trehuznih vozilih nemške vojaške, ki so se nato izkrcali in zasedli posamezna norveška mesta in pristanišča.

Norveška se seveda sama ne bi mogla braniti, toda zavezniški so sklenili Norveški pomagati. Angleški zunanji minister lord Halifax je takoj izjavil, da Anglija nikdar ne bi mogla prenesti, da bi bila nad 1000 km dolga norveška atlantska obala kdaj v nemških rokah. Angleški mornariški minister Churchill je izjavil, da angleško vojno brodom ne bo odnehalo prej s svojim delom, dokler ne bo spodilo Nemcev iz vseh norveških pristanišč in iz norveške dežele. Francoski ministrski predsednik Reynaud je rekel, da odlej Nemčija ne bo dobila iz severa niti ene tone železa več in da je zanjo pot na sever pretrgana.

Ob času, ko se tiskajo te vrstice, prihajajo z bojišča na severu novice, da se na suhem norveška vojska že bori proti Nemcem in proti tisti vladi, ki so jo Nemci postavili Norvežanom v Oslu. Norveško ljudstvo hoče podpreti svojega kralja v borbi za svobodo svoje domovine. Na skrajnem severu v pristanišču Narviku sta se razvili že dve bitki in v soboto 13. aprila je angleško vojno brodom potopilo v pristanišču vse nemške rušnice, ki jih je bilo tam še sedem. Nemški vojski so se razkropili po bližnjih hribih. Toda zgodilo se je še več: zavezniško vojno brodom je posulo z minami vse južne obale norveškega morja in Nemci bodo zdaj vojski, ki jo imajo na Norveškem, mogli pošiljati pomoč samo še z letali. Najvažnejši dogodek na morju pa je bil objavljen v nedeljo, ko je angleška admiraliteta oznanila vsemu svetu, da so Angleži položili mine celo ob vsej nemški obali v Baltiku in je torej Nemčija odrezana od morskih poti celo v Baltiku, dast je to Baltsko morje veljalo zmeraj za »nemško jezero«.

Vojni pohod na Dansko in Norveško bi se moral končati v nekaj urah. Sedaj pa vidimo, da se razvija v veliko vojno. Pomorska bitka ob obalah Norveške še zmeraj traja, na odprtem morju se bori nemška mornarica proti veliki zavezniški premoči in že zdaj poročajo, da je Nemčija na morju morala v teh dneh izgubiti okoli 60 svojih vojnih ladij. Na suhem pa se šele oblikujejo fronte in norveška vojska ne bo zbrana in mobilizirana v celoti pred 18. ali 19. aprilom. Če se nemški vojski do tedaj ne posreči zasedeti glavnih delov Norveške, bo vsa Norveška velika preizkušnja za nemške generale.

Zanimivosti z bojišč

Dve diviziji Nemcev z letali na Norveško

Norveški generalni štab javlja, da so Nemci po zračni poti prepeljali dve diviziji, s katerimi se sedaj vodijo boji. Ti dve diviziji sta opremljeni s strojnimi puškami, tanki in topovi in večjo količino streljiva. Računajo, da so za ta polet porabili okrog 1000 letal. V Berlinu ugotavljajo, da je Nemčija dosegla velike vojaške in gospodarske uspehe z zavzetjem Danske, ki je dobavljala Angliji mnogo življenjskih potrebščin, katere bo sedaj dobavljala Nemčiji. Poleg tega so letalska središča, ki so bila prej oddaljena 1000 km od Nemčije, oddaljena sedaj približno samo še 435 km, to je eno uro letenja. Norveška vlada se je umaknila v Hamar na švedski meji.

Angleži so zaprli baltičsko obalo

Angleško mornarica je izvršila v Baltičkem morju neverjetno drzno dejanje, kakaj Angleži so med drugim zaprli z minami tudi baltičsko obalo Nemčije.

Francoska javnost, posebno pa pariški krogi so z največjim zadovoljstvom sprejeli vest o uspehu angleških sil pri Narviku in o polaganju min ob vsej danski in norveški obali. Politični in vojaški krogi podčrtavajo velik pomen in strateško važnost teh podvigov. Posebno naglašajo, da bo polaganje min v Skageraku in v Baltiku onemogočilo promet med Nemčijo in skandinavskimi državami. Dalje pravijo francoski krogi, da sta ti dve dejanji angleške vojne mornarice zadali smrten udarec nemškemu ugledu. Nemci zdaj ne bodo mogli več pošiljati novih čet na Norveško in njihove čete na Norveškem so obkoljene. Pariški krogi izrekajo priznanje angleški vojni mornarici in njenemu vodstvu.

Nova minska polja popolnoma zapirajo baltičsko obalo Nemčije. Razen švedskih voda obsegajo južne dele Baltičkega morja, potem se vlečejo proti severu, približno do kraja, ki se nahaja 12 milj južno od Memela. Nova minska polja se širijo tudi v Skageraku in Kategatu in gredo skozi oba Belta, tako da se minska polja širijo vzdolž vse nemške in danske obale. Postavljanje min na Baltiku, ki predstavlja skrajno smelo delo, je bilo izvršeno ono jutro ob zori.

Nemci so izgubili sedem bojnih ladij

Angleška admiraliteta poroča nekaj podatkov o silnem spopadu med angleškimi pomorskimi silami in med nemškimi bojnimi enotami, ki so bile zasidrane od začetka napada na Norveško v lukij Narvika.

Ze ono sredo so angleški rušilci izvedli prvi napad na nemške ladje v Narviku. Angleška mornarica je imela tedaj precejšnje izgube, ker sta se dva rušilca potopila, trije pa so bili več ali manj poškodovani. Naslednjo soboto popoldne pa so se oddelki zavezniške mornarice ojačeni vrnili v Narvik in svojo nalogo temeljito izvedli. Pohod na Narvik je vodila bojna ladja »Warspite« v družbi večjega števila rušilcev in manjših vojnih ladij. Angleške vojne ladje so vdrle v fjord, kjer je bilo zasidranih več nemških rušilcev. Z ognjem svojih topov so Angleži takoj potopili štiri nemške rušilce, trije pa so pobegnili naprej po fjordu v Rombahf fjord. Toda An-

gleži so šli takoj za popobeglimi nemškimi rušilci, jih poškodovali in nazadnje potopili. Ko so angleške vojne ladje vdrle v Narvik, so se morale bojevati tudi z obreznimi baterijami, vendar so jih po kratkem streljanju prisili k molku. Nemški vojaki, ki so se nahajali v pristanišču, so pobegnili v bližnje gore, kjer pa jih še napadajo norveške čete. Angleška mornarica je imela pri naskoku na Narvik tudi izgube. Trije rušilci so namreč več ali manj poškodovani. Število človeških žrtev še ni točno znano.

Angleški listi z velikimi naslovi poročajo o zmagi pri Narviku. Ker pa je mornariško ministrstvo svoje poročilo izdalo precej pozno, listi ne morejo tolmačiti dogodkov. »Sunday Express« pravi, da veselo nedeljsko jutro 14. aprila 1940 ne bo pozabljeno. List pravi, da bi ta zmag na morju utegnili pomeniti preobrat vojne. List navaja, kakšne posledice bi mogel imeti odmev bitke pri Narviku. »Sunday Express« pravi dalje, da je Anglija vse svoje borbe odločala končno na morju in ostala tako gospodarica Oceana. Kakor se je to zgodilo že večkrat, so dogodki prehiteli urednike za pomorska in vojaška vprašanja. V vseh jutranjih listih se izraža želja, da bi zavezniški brez prekinjenja nadaljevali protinapad na Norveškem. Uradno sporočilo o bitki pri Narviku bo zadovoljilo javno mnenje, ki pričakuje še več uspehov. List pravi, da bo Anglija tem pričakovanjem ustregla.

Hudi boji severno od Osla

Stockholmski radio je izdal norveško poročilo, v katerem pravi, da so norveške čete pri Skiborgu v hudem boju z Nemci. Kljub nemškim ojačenjem, ki prihajajo na norveška tla, Norvežani še vedno drže svoje postojanke in norveška zastava še vedno plapol nad mestom Frederikstad. Norvežani na vseh točkah trdovratno vztrajajo. Poročila iz Norveške pravijo, da je v bližini Osla zbranih nad 20.000 norveških vojakov, ki z uspehom zadržujejo vse nemške napade. V bližini Kongsvingerja, ki leži 32 km od švedske meje, so hudi boji in so bile nemške čete prisiljene, da se umaknejo. S Švedske pa se je zvedelo, da so Norvežani iztrgali Nemcem trdnjavo Rauer. Po borbi pri Elsvoldu so se nemške čete umaknile proti jugu in je s tem zaenkrat odvrnjena nevarnost za Kongsvinger.

Kaj pa Švedska

Švedski ministrski predsednik Hamson je izdal 9. aprila uradno sporočilo, v katerem je rečeno, da je nemška vlada poslala švedski sporočilo, v kateri upa, da bo Švedska ohranila najstrožjo nevtralnost, ker Nemčija nikakor nima namena, da bi se dotaknila

Za brate in sestre v Kočevju!

Zdrava narodna zavest naj se kaže v dejanju in ne samo v besedi. Zato bo vsak zaveden Slovenec in Jugoslovanc na Vnebohod, dne 2. maja, žrtvoval, kolikor more, za kočevske Slovence! Ta dan bo nabiralni dan za kočevske vojake po vsej Sloveniji!

Švedske. Nato je švedska vlada — kakor pravi poročilo — odgovorila, da se bo držala najstrožje nevtralnosti, kakor je to v teku meddanje vojne izjavila že opetovano. Švedska vlada pa si pridržuje pravico popolne akcije, da ukrene vse, kar bi se pokazalo za potrebno, da to svojo nevtralnost napram vankomur obrani in brani.

Seveda mora biti Švedska pripravljena in zato ne daje vojaško poveljstvo več nobenih dopustov, oziroma je pridržalo pod orožjem ono moštvo, ki ga je mislilo ta mesec poslati domov. Ne more pa švedsko brodogojstvo piti po Skageraku, ker je Nemčija tozadevno zahtevala švedsko admiralitete zavrnila. Skagerak so namreč Nemci minirali.

V Stockholmu pravijo, da je Nemčija mogla prepeljati in izkrcati na zapadni norveški obali znatne vojaške sile, ki jih je spremljalo veliko število nemških vojnih ladij, ne da bi bila proizvodna služba angleške mornarice in letalske sile opazila en sam nemški čoln. Celo tiste angleške ladje, ki so polagale v norveških vodah mine, niso ničesar opazile in tudi angleška proizvodna služba, ki službuje na Norveškem, ni niti malo slutila o nemškem podjetju. Kar se tiče javnega mnenja, je zanimivo, da je »Daily Herald« istega dne, ko so se Nemci izkrcali na Norveškem, zapisal: »Napad Nemčije na Norveško je tako nemogočnost, da ni niti vredno o njej razpravljati; največ, kar bo Nemčija mogla storiti, je to, da bo prosila severne države, naj ne poslušajo Anglije.«

Zanimivo je tudi, kar poročajo švedski listi, da je več nemških častnikov dospelo v Oslo z avtomobili v družbi z norveškimi častniki. Nemške predstraže, ki so dospelo v Oslo, so šteje 400 konjenikov in motociklistov, ki so bili oboroženi z mitraljezi. Norveške pristaniške straže in posadke se niso Nemcem z eno izjemo nič zoperstavljale.

Kako se je rešil nemški admiral iz potopljene ladje

Berlinsko časopisje piše o nenavadnem doživljanju nekega nemškega admirala, dveh generalov, enega kapitana in člana nemškega propagandnega oddelka pred Oslom. Imenovani so se nahajali na eni izmed nemških vojnih ladij, ki so bile v borbi z norveškimi obalnimi baterijami potopljene. Ko se je ladja začela potapljati pa vseh pet ni moglo dobiti čolna. Zaradi tega so se odločili, da bodo splavali do obale. Ko so skočili v vodo, so najprej padli v past gorečega olja, ki je prišlo iz težko poškodovane ladje, nato pa so zaplavali v mrzlo, ki je imela v najboljšem primeru 1 do 2 stopinji toplote. Pri vsem tem se jim je posrečilo priti do obale, kjer so naleteli na norveško patrolo, ki jih je pozvala na udajo. Toda Nemcem so se posrečilo z odločnim vedenjem prevariti Norvežane in pri njih zbuditi misel, da prihaja za njimi močnejši nemški oddelek. Nato so se Norvežani umaknili. Imenovani član propagandnega oddelka, ki se mu je posrečilo med borbami ladij z obreznimi baterijami poeneti film, je mogel istega nepoškodovanega prinesiti iz vode, toda moral je kasneje svoj film sežgati, ker so se vsi morali preobleči, če so hoteli priti do Osla. Posrečilo se jim je dobiti civilno obleko. Razumljivo je, da so končno prišli do zasedenega Osla, vendar so imeli težave, da so nemškim stražnikom dokazali, da so dejansko rešeni admiral, generala in pa višja častnika.

Naša šola in naše učiteljstvo

(Dalje)

»Učiteljski tovariš« se zelo vznemirja zaradi teh-le naših člankov. To razumemo. — Toda kaj smo se slišali? Da se vznemirjajo tudi nekateri katoliško misleči ljudje, češ: Kaj to delate? Zakaj učiteljstvo razburjate?

Tako torej? Naša pravična ocena sedanjega šolstva in učiteljstva v verskem oziru in oziru vzgoje naj bi bila kaj napačnega, nepotrebnega?

Minulo je šele komaj nekaj let, kar so liberalci brez vsakega vzroka, iz gole mrznje do vsega katoliškega, premetavali katoliško misleče in živeče učitelje in učiteljice po vsej Sloveniji, jih podili iz enega kota v drugega, pošiljali jih na najslabša mesta v hribe, trgali narazen družine, napravljali jim žalost in stroške, nekaterim nakopali bolezni, enemu, če ne še večim, tudi smrt. Ti so si smeli dovoliti vse krute krivice, — naša pravična kritika pa naj bi bila napačna, nepotrebna, morda škodljiva? Mi moramo molčati na vse, kar si nasprotniki dovolijo, dasi gledamo že dolga leta, kake usodne posledice ima taka »vzgoja« za naše ljudstvo? Kaj pa mislite, krščanski ljudje, ki tako govorite? Že zadnjič smo enkrat rekli: Mi katoličani smo mežneli. Ker vse prenesemo. Zato se nam pa tako godi! Dasi smo marsikje v večini, — naša manjšina gospodari in bije po naših hrbtih (vzemite samo Mehiko; pa je še marsikje podobno), mi pa jim držimo hrbte in samo zdihujemo, kako je hudo. Pomagati si pa ne znamo! Toda mežnavost ni ponižnost in potrpežljivost. Ni krepkost, ampak slabost. Sam za svojo osebo lahko potrpiš krivice, kolikor hočeš in moreš — to je prav in lepo — kjer gre pa za javni blagor, tam je molčati greh, če se dela škoda. »Vigilantibus iura« pravi latinski rek. »Čuječim pravico!« Če ne bomo sami svojih pravic zahtevali in branili, drugi nam jih ne bodo ponujali. — Dosti slabo, da nismo že do sedaj glasno zahtevali boljšo šolo in skrbeli za boljše učiteljstvo; da je naše ljudstvo kar mirno za šole plačevalo, nič pa ne zahtevalo, kako šole, kako vzgojo in kake vzgojitelje hoče imeti. Glavni namen teh-le člankov o šoli je, v ljudstvu vzbuditi zavest, da ima pri šoli tudi kaj govoriti, kako šola mora zahtevati in kako učiteljstvo hoče imeti.

To v blagohotno vednost vam, ljubi »klerikaleci«, katerim se zde ti članki neumestni. Morda se sedaj razumemo.

»Učiteljskemu tovarišu« pa ni zameriti, če brani čast svojega stanu, ker je za to poklican. Samo vedeti mora, kako jo bo z uspehom branil. Pameten naj bo in pravično naj poroča, kaj se o učiteljstvu piše!

Najprej bi ga vprašali, če se je takrat tudi tako vznemirjal, ko so njegove tovariše in tovarišice brez vsakega vzroka premetavali po vsej Sloveniji od enega konca do drugega? ... Takrat, dragi moj »tovariš«, je bilo čas razburjati se zaradi krivic, ki so se učiteljstvu godile!

Drugič ga želimo potolažiti, naj se nikar ne boji, da bi mi zahtevali, naj bodo učitelji spet mežnarji, kakor so nekaj bili. Zahtevati, da učitelji morajo biti verni in otrokom dober zgled dajati, ali pa zahtevati, da morajo biti mežnarji, to je nekaj drugega. Kar se pa zdi, da »Učiteljski tovariš« hoče vse v eno torbo zmetati. Da je to nekaj drugega, to bomo čisto z gledi dokazali. — Sploh, dragi »tovariš«, je nespametno, če učitelji nekako zanič-

ljivo govorite o učiteljstvu v »konkordatski« dobi. Tako nespametno, kakor če bi se starejši človek zgražal nad tem, da je bil enkrat majhen in mlad in zato pod oblastjo drugih. To je bila pač mladostna doba učiteljskega stanu. Učiteljski stan se je razvijal, kakor se razvija vse, kar je živega na svetu. Najprej je brati učil tisti, ki je sam znal, četudi ni imel nobene druge izobrazbe. Polagoma so si taki pridobili več izobrazbe in se posvetili samo učiteljstvu. Šole pa je ustanovila cerkev, kateri pa zdaj učitelj za to malo hvaležnosti veda. Kaj je bilo bolj naravno, kakor da je bila cerkev gospodar šole, učitelj pa v neki odvisnosti od cerkve? Za tisti čas to ni bilo nič napačnega; tem manj, ker je imel učitelj pri tem tudi nekaj dohodkov. Ščasoma pa se je učiteljski stan popolnoma osamosvojil, »emancipiral«, kakor se »emancipira« od svojih staršev fant, ko enkrat toliko v leta pride in začne »na svoje«. In kakor fant tridesetih let ne more več postati star deset let, tako se tudi ni bati, da bi kdaj kdo zahteval, naj bo učitelj mežnar, — če je to taka sramota!

Upam, da se v tem zdaj tudi s »tovarišem« razumemo. Toda zdaj pa pride nekaj drugega! Če ne mežnar — vendar veren mora biti učitelj! In v cerkev mora hoditi in otrokom dober zgled dajati! To je, kar hočemo in kar ljudstvo mora od učitelja zahtevati. Ker brez tega ni prave vzgoje, ki jo otroku šola mora dati.

Qui bene distinguit, bene docet; dragi »tovariš«, saj razumeš, kajne? Kdor dobro ločuje, dobro poučuje. To modro pravilo so poznali že stari Rimljani. — Ti, »Učiteljski tovariš«, pa govoriš samo o »napadih« na učiteljstvo. Nisi pa še nikoli jasno povedal svojim tovarišem, kaj nam na mnogih učiteljih ni všeč, zakaj jih grajamo, in kaj od njih zahtevamo. Ti se delaš kakor sama ljuba preganjana nedolžnost. Ali pa ti je vera taka bagatela, da o tem pri učiteljih niti vredno ni govoriti? ...

Tile članki niso nikaki »napadi«. Vsaj namena nimajo komu krivico delati, ga brez potrebe dražiti in žaliti. Kaj pa imamo od tega? Pač pa so članki pravična kritika naše šole in učiteljstva. Če govorimo o učiteljih in grajamo na njih, kar je graje vredno, je to samo zato, ker vzgoje od vzgojitelja ni mogoče ločiti. Nihče ne da, česar sam nima. Razumeš zdaj, dragi »tovariš«? Mi pa hočemo imeti versko vzgojo! In ljudstvo jo mora zahtevati! Ker vzgoja brez vere ni nikaka vzgoja. Vsaj

Slovenski dom

JB NAS CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM CITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROCITI »SLOVENC« JE »SLOVENSKE DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPISNICO UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ STEVILK LISTA NA OGLED.

Zoper glavobol

pomagata 1-2

ASPIRIN

tableti

Ni drugega zdravila po imenu »Aspirin«, temveč edino: Bayerjev Aspirin!

Dop. rep. pod št. 37992 od 22. XII. 1938.

popolnoma nezadostna. Kam je taka vzgoja »kulturno«, visoko »izobraženo« človeštvo pripeljala, to gledamo danes živo pred seboj. Ali naj to šele dokazujemo? Samo en stavek, ki vse pove:

Ali manjka tem ljudem »izobrazbe«, znanja? O, učeni so dosti in premeteni. A zakaj rabijo svojo učenost in moč drosti?

Tako »izobrazbo« odločno odklanjamo. Taka izobrazba je povratek v barbarstvo. Bolje, ko ljudje niso znali brati, kakor pa da imamo take »izobražence«! In to je naredila »moderna šola«. O, sovražniki cerkve so vedeli, kaj morajo imeti, če hočejo svoje namene doseči. Šole so hoteli imeti in jo imajo. In zdaj nam rodi take sadovali in hudič je tudi vedel, kaj mora storiti, da mu bo šla pšenica v klasje. Zato je rekel Slomšek, največji slovenski šolnik, po pravici, da je slaba šola hudičeva iznajdba.

Naša sedanja šola — razen dveh ur vero-uka — pa o verski vzgoji, torej o vzgoji sploh nič ne ve. Samo znanje je vse. Znati moraš, živiš pa lahko kakor hočeš! To je napisano pravilo naše šole. Sicer bi ne mogla imeti takih »vzgojiteljev«, kakršni nekateri so! Ker to se pravi postavljati kozla za vrtnarja. V tem oziru bi res morala — kakor »Učiteljski tovariš« prav pove — šolska oblast kaj ukreniti!

Mi nočemo nič drugega, kakor to, kar zahteva papež Pij XI. v svoji okrožnici o vzgoji in kar ljubljanski škof v letošnjem postnem listu. In ker to še davno ni doseženo, zato bomo o tem še pisali. — Ker se pa za resnico in pravico pisati ni treba nič bati in ne sramovati, zato — da boste grešnika poznali — se podpisem:

J. Kalan.

KAJ JE NOVEGA

† Škof dr. Njarady

Na kanonski vizitaciji v Mrzlem polju je umrl v noči med 13. in 14. aprilom križevski grško-katoliški škof dr. Dionizij Njarady. Zjutraj so ga našli v postelji mrtvega, zadetega od srčne kapli. Grško-katoliški verniki so hoteli prav letos proslaviti na svečan način njegovo 20 letnico škofovanja v Križevih in so se že pripravljali na proslavo. Dr. Njarady

je bil rojen 1. 1874. Znan je bil kot velik prijatelj glasbe. Podpiral je vsa kulturna in prosvetna društva in ustanove. Izposloval je, da je v Zagrebu grško-katoliška cerkev sv. Cirila in Metoda postala katedrala in sedež grško-katoliškega škofa. Znani Ciril-Metodijski zbor v Zagrebu je njegovo delo. Ob času češko-slovaške krize ga je poslal sv. oče v Podkarpatsko Rusijo, kjer tamkajšnji verniki spadajo pod njegov delokrog. Zavzel se je za nje in jim nudil izdatno pomoč v najhujših trenutkih. Vest o njegovi smrti je globoko pretresla grško-katoliško cerkev tako pri nas v Jugoslaviji kakor tudi v tujini.

OSEBNE VESTI

O Za novega opata v rajhenburškem samostanu je bil izvoljen Slovenec p. Pij Novak. Dosedanji opat p. Placid Epalle, po rodu Francoz, se je odpovedal. Novemu gospodu opatu iskreno kličemo: Na mnoga leta!

O Osemdesetletnik je postal zaslužni narodni borec in gospodarstvenik dr. Gustav Gregorin. Čestitamo!

DOMAČE NOVICE

d Proč s starimi kovanci po dinarju! Narodna banka kraljevine Jugoslavije opozarja, da bodo na podlagi sklepa finančnega ministrstva stari enodinarski kovanci prenehali biti z 20. aprilom 1940 zakonito plačilno sredstvo. Zato se pozivajo vsi, ki imajo take kovance, naj jih čimprej zamenjajo pri blagajnah Narodne banke ali državnih finančnih ustanovah.

d Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani je imelo 9. aprila svoj redni občni zbor. Društvo šteje 1711 članov. Leta 199 je pristopilo 128, izstopilo pa 87 članov in to deloma zaradi prodaje hiš, deloma pa zaradi smrti.

d Drž. cesta Kočevje-Dolenja vas. Ministrski svet je na predlog gradbenega ministra dr. Kreka odobril kolavdacijo in več del za popravilo državne ceste Kočevje-Dolenja vas. Potrebni krediti bodo v najkrajšem času na razpolago ban. upravi v Ljubljani.

d Akademski pevski zbor iz Ljubljane, pod vodstvom Franceta Marolta, je priredil te dni po raznih južnih krajih naše države zelo uspele pevske nastope. Ogromen uspeh je žel akademski pevski zbor tudi v Beogradu. Na koncert sta prišla poleg zastopnika kralja in drugih uglednih osebnosti tudi min. predsednik Dragiša Cvetković in voditelj dr. Maček.

d Pri zaprtju ali pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.

d Špekulantom bo treba še bolj stopiti na prste. V mnogih krajih v državi so oblasti začele izvajati zadnje odredbe za nadzorstvo nad cenami živil. Povsod so bile določene najvišje cene za maslo, moko, kavo in razne vrste mesa. Zanimivo je, da so se cene po dovoljenju oblasti povsod precej dvignile. Tako se je v Banjaluki podražila masla za 4 din na 24 din za kilogram, obenem pa so se podražile vse vrste moke in drugih živil. Podobno je tudi v Kragujevcu. Visoke cene v teh krajih, katerih okolica je poljedelska, so čuden pojav. Pozna

se že občutna posledica v Vojvodini, ker so trgovci z žitom začeli svoje zaloge pridrževati doma, nadejajoč se povišanja cen, kajti nedvomno je, da Vojvodina letos ne bo mogla pridelati tolikšnih količin žita kakor vsa pretekla leta. Tako se vidi, da vsi vladni ukrepi špekulacije le ne morejo zatreti in da imajo prav tisti, ki pravijo, da je treba špekulantom na bolj učinkovit in strog način stopiti na prste. Sicer se bo špekulacija spet razrasla in bodo morali vse breme draginje nositi zgolj potrošniki.

d Novo šolo bo zgradila občina Dol pri Ljubljani. Staro šolsko poslopje bodo uporabili za občinski dom.

d So še daleč za nami. Na občnem zboru gasilske zajednice moravske banovine so ugotovili, da je v vsej banovini le 166 gasilskih čet, od katerih pa jih je le 94 prostovoljnih. V celem imajo vse gasilske čete nekaj nad 11.000 članov. Proračun zajednice znaša 100 tisoč dinarjev.

d Pretiran izvoz živine, moke in žita je silno neprijetno vplival na cene na domačem tržišču. Vsi so občutili hudo podražitev mesa. Nastalo je celo vprašanje, kaj bo ostalo za domače prebivalstvo, če bi se izvoz v taki meri nadaljeval v tujino. Zaradi tega je vzel to vprašanje v pretres vlada in sklenila omejiti izvoz živine do najmanjše mere. Sestavil se bo poseben odbor ministrov gospodarskih resorov, da bodo izdali potrebne ukrepe. Seveda bo delo težko, ker se bo treba držati obveznosti, ki jih imamo do tujih držav glede izvažanja naše živine in kmetijskih pridelkov, da se bi izognili vsem nepotrebnim sporom in nesporazumom, ki so prav v sedanjem trenutku najbolj nedobrodošli.

d Petrovo leto. Hrvaški škofje so sklenili na nedavnem sestanku hrvaških škofov, da

Mohorjeve knjige - važna reč!

Spomladi moramo največ izdati za svoje gospodarstvo, ako hočemo kaj pridelati. Popraviti je treba orodje, nabaviti semena, umetna gnojila, stroje in še marsikaj drugega, da bomo imeli jeseni kaj kruha. Pa tudi za duševni kruh naj bi že spomladi poskrbeli. Med ta kruh spadajo tudi Mohorjeve knjige. Dobre slovenske družine jih naroče že pozimi. Na spomlad čas za naročilo poteka. Zato je treba pohiti.

Kako lepi so bili časi, ko so nekdanji spozno jesenjo prišle v hišo tudi Mohorjeve knjige! Otroci so se pri njih navadili brati, odrasli pa naučili mnogo koristnega za kmetovanje in gospodarjenje, pa užili tudi mnogo lepega. Kdo se ne spominja lepih Mohorjevih povesti iz nekdanih časov? Mnogim se še danes toži po njih.

Mohorjeva družba je z begom iz Celovca leta 1919 obubožala. Njene knjige niso več tako velike plahte, kakor so bile nekdanj. Toda še vedno je res, da ima vsaka krščanska in zavedna slovenska družina naročene Mohorjeve knjige. Te knjige so svoj čas dvigale izobrazbo našega preprostega človeka, budi- le našo narodno zavest, družile Slovence, razkropljene po vsem svetu in razdeljene v več dežel, v eno narodno celoto ter tako pomagale do narodnega osvobođenja. Morda danes Mohorjeve knjige nimajo več tega velikega pomena, toda še vedno imajo častno prednost med vsemi knjigami v naši kmetijski družini. Mohorjev Koledar je prelepa pra-

tika, da lepše nimamo Slovenci. Vse leto lež na polici, gospodar rad sega po njem. Vsa njegova stran je cel oltar pisanih svetnikov. Večernice in druge povesti so največ domače vsebine, redkokdaj prevodi, in kadar so, so iz najboljših svetovnih pisateljev. Tudi življenje svetnikov bo spet izhajalo do konca za vse ude; tako so namreč želeli poverjeniki in Družba jim je ustregla.

Udnina 20 din je zelo nizka, komaj dva litra najcenejšega vina! Predvojna udnina je bila v primeri z vrednostjo denarja občutno višja! Toda pri današnjem gospodarskem stanju našega malega človeka je Družba ne bo dvignila, da omogoči naročbo knjig prav vsakomur. Nekdanj so odrasli člani družine tudi zase posebej naročili Mohorjeve knjige, da so jih mogli ohraniti zase in čedne. Tudi danes bi se dalo to narediti, n. pr. odrasel fant ali dekle, ki hodi obenem v tovarno, naj sama zase naroči poseben izvod Mohorjevih knjig in z njim začneta sestavljati lastno knjižnico.

Važno je tudi, da Mohorjeve knjige hranimo. Ne pustite otrokom, da bi jih trgali. Kolikokrat nam bodo prav prišle! Kako radi jih bodo brali naši otroci, ko nekoliko odrastejo. Te knjige bodo mnogo truda za vrgojo otrok starejšim prihranile.

Ako je Vaš g. župnik naročilno položi udi že odposlal, bo rad še vedno Vašo družino zapisal in priglasil Družbi v Celje. Uredite pa naročilo čimprej.

Najvišji namen zakona

Kateri bo? Ali da si mož in žena spravi skupaj množine bogastva in svetnega premoženja? Ali da vsem otrokom ugledita pol v imenitne službe, morebiti da vsem hčeram dobijo ženine iz uglednih in vplivnih hiš in družin? Nič takega ne bo pravi in najvišji namen zakona. Najvišji namen zakona je in ostane v zgoja. Vzgoja za Boga, za narod, za bližnjega. Vsak družinski član s očetom in s materjo vred se mora zavedati, da je njegov najvišji gospodar naš Bog. Njemu naša čast in naša slava! Pa tudi narodu smo dolžni dati, kar je njegovega. Ohranimo njegovo besedo, spoštujemo njegove navede, sveta nam bodi zemlja, po kateri hodi in na kateri živi in biva naš narod. Učimo se spoštovati svoj stan, svoja dela in svoja opravila. Z istim spoštovanjem pa cenimo tudi stan in delo in opravila svojega bližnjega. Vse tako. Bog pa nam bodi prvi! Njegovi otroci smo in ostani mo vsi: oče, mati in vsi otroci in vsi ljudje. V luči božjih otrok naj bi živeli vsi ljudje, vsi narodi, pa bi bilo na svetu marsikaj lepšega in boljšega. Morebiti bomo kdaj dočakali, da se bo ta misel med nami uresničila...

bodo praznovali posebno Petrovo leto, ki naj bi Hrvatoma poklicalo v spomin dogodka zadnjih 1300 let, odkar se je hrvaški narod priključil katoliški Cerkvi. Petrovo leto bi se začelo na Petrovo leto in bi trajalo do Petrovega prihodnjega leta. Tedaj bi se svečanosti zaključile z veličastnim vsehrvaškim evhariističnim kongresom. Najbolj se zavzema za to versko prireditev vrhbosanski nadškof dr. Ivan Šarič. Sestavljen je tudi poseben pripravljalni odbor, ki ga vodi sarajevski pomožni škof dr. Smiljan Čekada.

d 100.000 ha nove plodne zemlje. Ze dalj časa so se vodila pogajanja med gradbenim ministrstvom in italijanskimi oblastmi za izsušitev Skaderskega jezera. Zdaj se zdi, da je dosežen končni sporazum. Z izsušitvijo Skaderskega jezera bi dobila Albanija 48.000 ha in Jugoslavija 100.000 ha plodne zemlje.

d Da ne bo pomanjkanja živil. Iz Berana v Črni gori poročajo, da je Privilegirana družba za gradnjo silosov uredila vse potrebno za gradnjo silosa v Beranah in da se je gradnja že začela. Silos bo imel prostora za 150 vagonov žita. Silosi v manj rodovitnih krajih imajo velikanski pomen za ondotno prebivalstvo, ker bo na ta način odstranjena bojazen, da bi v primeru vremenskih nepravil, ki onemogočajo redni dovoz živil, nastalo pomanjkanje živil. Po drugi strani pa so silosi tudi velikega obrambnega pomena.

d Nekaj, kar nam ni v čast! V Belgrad je prišlo v zadnjem času precej slabih slovenskih deklet, ki so dosegle to, da je ugled naših deklet v Belgradu zelo, zelo padel. In kakor smo pred leti še brali po časopisih, da

Nabiralni dan za kočevske Slovence!

Na Vnebohodu, dne 2. maja, naj ne bo zavednega Slovenca in Jugoslovana, ki bi pozabil na svojo narodno dolžnost. Geslo naj bo: Dal bom za kočevske Slovence po svojih močeh!

Imajo v službi prednost Slovenke, danes že lahko naletimo na take oglase, v katerih posamezne družine naravnost izjavljajo, da imajo prednost vse druge pred Slovenkami. Tako zlasti izjavljajo družine, ki imajo otroke. Zato bi bilo nujno potrebno urediti razmere med slovenskimi služkinjami v Belgradu ter iz njihovih vrst odstraniti vse, kar med nje ne spada.

d Zavod za italijansko kulturo, so ustanovili 10. aprila v Ljubljani. Naj bi bil ta zavod prvi dober predznak nove, lepše dobe tudi za naše brate v Primorju, zlasti na slovenskem prosvetnem polju.

d Novi hrvaški škof. V nedeljo, 7. aprila je bil v Zagrebu posvečen novi pomožni škof dr. Josip Lah. Posvetitev je izvršil nadškof dr. Alojzij Stepinac ob spremstvu sarajevskega nadškofa dr. Šariča in zagrebskega pomožnega škofa dr. Salis Saewisa. Pri obredu posvetitve so bili navzoči tudi drugi škofje, med njimi belgrajski nadškof dr. Ujčić, bivši nadškof Rodič, šibeniški škof dr. Mileta, hvarski škof Miho Pušić in senjski škof dr. Burič. Svetne oblasti je zastopal pomočnik bana dr. Ivo Krbek in mestni župan Starčević, dalje pa so bili navzoči tudi zastopniki vojaških oblasti. Opoldne je nadškof dr. Stepinac priredil slovesno kosilo v čast novo posvečenega škofa dr. Laha. Na kosilu so bili tudi številni predstavniki svetnih oblasti.

d Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj plijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijeni porabi.

Ort. reg. B. br. 30474/35.

d Velik vlom v Kranju. Ponoči med onim petkom in soboto je bil izvršen zelo drzen vlom v trgovino krzna, katere lastnik je Berčič Ladislav. Zjutraj je prišel odpirat trgovino pri Berčiču zaposleni vajenec Frančekin Jože in opazil iznenaden, da je vsa trgovina izpraznjena; ko je stopil v skladišče, je opazil, da je tudi skladišče popolnoma prazno. Vajenec je povedal bratu lastnika, kaj se je zgodilo. Obveščena je bila takoj kranjska policija, ki je takoj pričela s preiskavo. Skladišče in trgovino so neznani vlomci popolno-

ma izropali, pustili so le nekaj kož slabših kvalitet. Vse kaže, da so se vlomilci dobro razumeli na kvaliteto krzna in da so izbirali le boljše kvalitete, kot so srebrne lisice, polarne, hober itd. Skupna škoda ukradenega blaga znaša po cenitvi, ki je razvidna iz knjig, okoli 80.000 din. Neki mimoidoči delavec je vedel povedati, da je opazil okoli štirih zjutraj, ko je šel na delo, dva neznanca, ki sta se mudila okoli trgovine. Kdo sta bila, se ni videlo, ker je bilo ta čas še temno. Upamo, da se bo kranjski policiji posrečilo, da bo kmalu izsledila drzne vlomilce.

VINA

Za težko delo je močno vino!
Dobite ga najlažje v
Centralni vinarni v Ljubljani

d Praznik slovensko-hrvaške vzajemnosti. V soboto, 13. aprila so prišli v Zagreb zastopniki slovenskih pisateljev in pesnikov, ki jih je vodil predsednik njihovega društva profesor Koblar. Med slovenskimi književniki, ki so šli v Zagreb vračat hrvaškim književnikom obisk, so tudi župnik Fr. Finžgar, Anton Vodnik, Oton Zupančič, Pavel Golia itd. Hrvatski listi ob tej priliki znova naglašajo velike kulturne in politične stike med Slovenci in Hrvati v preteklosti. V soboto zvečer so slovenski pisci zagrebškemu občinstvu brali svoja dela. Bila je to lepa manifestacija slovensko-hrvaške bratske vzajemnosti.

d Ure, nakit za birmo, Čuden, Prešernova ulica 1.

d Dva milostna kraja: »srce sončne Dalmacije Split; Marija »Gospa Zdravja«; Sušak: Marija na Trsatu, vabita na priljubljeno binkočno romanje! Najlepši majniški izlet po morju: Split-Hvar; Sušak-Rab. Posebni vlak, polovična voznina! Zanimivo potovanje, čudovita doživetja! Zahtevajte takoj brezplačna navodila! Naslov: »Po božjem svetu«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17-b.

d Kar dvakrat je bil pokopan ugledni kmet Vladimir Vuličević iz vasi Visoka pri Kuršumljiji, ki je bil v oporoki napisal, naj ga pokopljejo na domačem vrtu. Po njegovi smrti so se bratje in sestre okrog tega sprli in nazadnje je obveljalo, da so truplo poko-

Ob 30 letnici fantovske himne

Ono nedeljo zvečer je fantovski odsek Ljubljana-mesto s sodelovanjem dekliskega krožka priredil v frančiškanski dvorani lepo akademijo pod geslom: V trudu in znoju, polnem radosti, domu gradimo slavo in čast! Dvorana je bila nabito polna, ko se je začela prireditev z mogočno fanfaro. Po uspehi deklaraciji so se vrstile točka za točko, ki so bile posebno učinkovite zaradi tega, ker so nazorno pokazale zgodovinski razvoj naše mladinske organizacije. Po uvodni besedi, v kateri je bil prikazan začetek Orla in njegov razvoj ne samo po nekdanji Kranjski in Štajerski, ampak tudi po Koroški, Goriški in Tržaški, so sledile proste vaje, pri katerih je nastopil našačaj 1. 1913. na katoliškem shodu v Ljubljani. Najbolj zanimivo pa je bilo, da so bili tudi vsi kroji zgodovinski.

Sledile so tudi vaje mladev na bradli, za tem pa simbolične slike »Skozi veliko vojno«, »Oj Doberdoba« in »Nebo žari« ter pokazale trpljenje našega naroda med svetovno vojno.

Naslednje točke so ob spremljevanju recitatorja prikazale naš vstop v svobodno Jugoslavijo in delo orlovske organizacije pod svobodnim soncem. Sledila je točka, v kateri je bil simbolično prikazan razpust Orla in ki je izzvenela v besedah, da mora naša mladina ohraniti duha, ki jo je doslej združeval, četudi ji to ni dovoljeno. Naslednja točka je pokazala ustanovitev ZFO. Spremljalo jo je predvajanje velikega govora pokojnega vladike dr. Jegliča, ko je govoril slovenski mladini o velikih žasih. Šele sedaj so nastopili člani in članice v novih krojih. Sledile so narodne pesmi, ljubke vaje naraščanja, orodna telovadba na bradli. Vsako točko je nagradil navdušen aplavz gledalcev, posebno odobravanje pa so žele besede predsednika fantovskega odseka Ljubljana-mesto Zevnikarja, ki je poudaril našačaj naše mladinske ustanove, ki obhaja letos 30 letnico, od kar je bila skomponirana fantovska himna. Prireditev je zaključila naša himna ob vsesplošnem navdušenju.

Tabor Kmečke zveze v Murški Soboti

Letos bo Kmečka zveza priredila svoj tabor na naši severni meji, v središču Slovenske Krajine — v Murški Soboti.

Slovenska Krajina, je lep in rodovitna slovenska zemlja. Tam živijo slovenski kmetje, ki se borijo z zemljo za skromno življenje. Trd je ta boj: zemlja ne more prehraniti vseh, ki na njej živijo, zato morajo mnogi od njih leto za leto čez poletje v tujino, iskati v sezonskem delu okrog kruha zase in za družino, ki jih čaka doma in sama obdeluje skromne njivice.

Vsi prekmurški ljudje, čeprav so mnogi od njih sezonski delavci in čeprav so svetine ti že organizirani v »Zvezi poljedelskih delavcev«, so vendarle kmečki ljudje, so kri kmečke krvi, so naši kmečki sotrpini!

Zato je prav in potrebno, da kmečki tabor v Murški Soboti prireja Kmečka zveza skupne s Zvezo poljedelskih delavcev.

Zakaj prirejamo kmečki tabor v Murški Soboti?

Zato, da kmetje iz vseh delov Slovenije spoznajo naše slovenske Prekmurje, da spoznajo tudi naše prekmursko slovenske kmečke ljudstvo. Večina izmed nas namreč premalo pozna ta lep del slovenske zemlje, ki je bil dolga stoletja politično popolnoma ločen od nas ostalih Slovencev, ki pa je kljub vsemu pritisku vendarle ohranil do dne osvoboditve slovenski naredni značaj in slovenski materni jezik! Vsa čast Slovenski Krajini in vse pri-

znanje prekmurskemu kmetu, ki je bil, enako kot drugod, edini steber slovenstva, ki se ni nagnil kljub strašnemu pritisku.

Tabor pa prirejamo tudi zato, da prekmurški kmet in sezonski delavec zaščitita, da smo mi s njimi, da se mi vsi zavedamo, da smo eno, eno v delu in borbi, eno v uspehih, da smo vsi slovenski kmetje od Triglava in od Belo Krajine pa do Murske Sobotice tovariši in bratje!

S take manifestacije bo pridobila tudi moč naše kmečke organizacije v javnosti. Zato je dolžnost vseh zavednih slovenskih kmečkih ljudi, da se kmečkega tabora v Murški Soboti udeležijo!

Res je datum za tabore nenavaden: vrši se namreč že v nedeljo, dne 5. maja. Toda ta zgodnji datum je bil za naš tabor določen zato, ker pozneje naši prekmurški sezonski delavci že odidejo v svet, mi pa bi radi, da bi vsi nesli s seboj lepe vtise in spomine s našega kmečkega tabora.

Prosimo vse slovenske kmečke ljudi, da se kmečkega tabora dne 5. maja v Murški Soboti udeležijo. (Za Hane Kmečke zveze je dovoljena štetrstinska voznina).

Vsa podrobnejša navedila in spored prireditve bomo še objavili. Zaenkrat naj velja samo:

5. maja gremo vsi v Mursko Sobotico na kmečki tabor!

merov te nevarne bolezni. Tako je v sobotni bolnišnici ta bolezen zahtevala že štiri žrtve. Umrla sta dva majhna otroka, ena trinajstletna deklica in eno odraslo dekle. Več bolnikov pa se še nahaja v oskrbi bolnišnice.

d Najvišja dovoljena cena na modro galico je določena na 6.80 din za kilogram.

Pri podiranju smrek se je v Selah pri Slovenjgradcu ponesrečil 53 letni dninar Tomaž Kočnik. Nanj je padla smreka in mu poškodovala obe nogi.

d Vlom v Senčurju. V noči od 11. na 12. aprila so neznani vlomilci vlomili v občinsko pisarno v Senčurju pri Kranju. Temeljito so prebrskali vse omare pisarne in odnesli več tisoč dinarjev v gotovini. Še večja pa je škoda, ki so jo napravili s tem, da so odnesli več vložnih knjižic, na katerih je bilo naloženega okrog 60.000 din. Tudi škoda, ki so jo napravili z vlomom samim na opravi ni neznatna.

NESREČE

n Požar na Kečevskem. V Slovenski vasi je družini Trampoševi uničil požar hišo, blev in akudenj. Celo krava je zgorela.

Dva tovarna vlaka sta trčila na železniški progi od Vrha do Petrovgrada. En tovarni vlak je bil prazen, drugi pa poln. Nesreča je zahtevala tudi človeško žrtev in sicer je našel smrt neki zavirač. Štirje železničarji pa so bili ranjeni. Do nesreče je prišlo zaradi tega, ker se je eden od vlakov zakasnili. Gmota škoda je silno velika, ker sta bili uničeni obe lokomotive. Proga je razrita in bodo morali za nekaj dni prekiniti promet, dokler ne bo proga očiščena.

n Še ena žrtev železniške nesreče pri Ozlju. Te dni so opazili nameščenci elektrarne centrale v Ozlju človeško truplo vrh alapa in so ga potegnili na suho. Obleka na truplu je bila raztrgana, po telesu pa je bilo videti več poškodb. Našli so tudi legitimacijo, iz katere so spoznali, da je nesrečna deseta žrtev Marijan Gorišek, čigar zvezke in nekatere druge predmete so takoj po nesreči našli ob Kolpi. Takoj nato so truplo prepeljali v ozaljsko mrtvašnico, nato pa obvestili v najbližji oblasti in ponesrečenčeve starše v Trzinu. Gorišek je, kakor smo že poročali, nesrečnega dne potoval domov na velikonočno počitnice. Star je bil 16 let. Uslužbenci elektrarne so takoj nato začeli z reflektorji iskati še druge žrtve, kajti prepričani so, da se nahaja v Kolpi še več drugih ponesrečenčev, ki jih od dne 17. marca naprej pogrešajo.

pali na pokopališču. Toda brat Miloš ni mogel več spati. Zdelo se mu je, da se mu brat stalno prikazuje in da zahteva, naj ga pokoplje na vrtu. Miloš se je obrnil na oblasti s prošnjo, toda tam so mu jo odklonili. Zaradi tega je sklenil, da bo sam truplo izkopal in ga pokopal na domačem vrtu. Dobil je nekaj kmetov in res so truplo odkopali in ga pokopali na vrtu zraven hiše. Seveda duhovnikov ni bilo zraven, ker oblast prekopa ni dovolila. Pač pa so ljudje začeli v zvezi z dogodkom razširjati najbolj neverjetne zgodbe.

d Italijanski gostje. Šolska ladja italijanske vojne mornarice »Amerigo Vespucci« je bila nekaj dni v gosteh pri naši mornarici v dubrovniškem pristanišču. Naše pomorske oblasti so priredile gostom v čast več zabavnih prireditev, prav tako so pa tudi Italijani priredili na svoji ladji zabave. Del posadke italijanske šolske ladje je naredil več izletov v dubrovniško okolico.

d Klobučarji iz vse Slovenije so zborovali v celjskem hotelu »Pošta«. Klobučarji so ugovarjali dejstvu, da ima danes že skoraj vsak krgovec v zalogi in napradaj klobuke.

d Celjski mesarji so se včasih res iskreno, včasih pa tudi zaradi konkurence pohvalili, kako dobro živino so kupili, samo da bi ustregli konzumentom. Zadnje čase se pritožujejo vsi, da res lepo živino zelo težko dobijo. Zanimivo je, da so na sejnih prodane skoraj vse glave. Cena za kg žive teže najboljših volov je dosegla že 8.50 din.

d Nagrado bana dr. Natlačena za uspešno službo varnosti ob priliki ugrabitve nevarnega roparja in vlomilca Grebenska Alojza dne 8. avgusta 1939 na Kozjaku, katerega je so-

dišče obsodilo na dosmrtno ječo, njegove pajdase pa na večletno robijo, sta prejela velenjska orožnika narednika Bezjak Franc in Muršec Alojz.

d Ogromno škodo so povzročili sajci v občini Grajena pri Ptuj. Pozimi so uničili po statistiki 5252 dreves, kar predstavlja okrog 300.000 din škode. Objedli so skoraj vsa drevesca stara do 10 let.

d Zapletel se je v jermenje. V železnici na Muti se je hudo ponesrečil 26 letni delavec Jožef Bevc od Sv. Križa pri Litiji. Med delom se je Bevc zapletel z gonilno jermenje, ki ga je vrglo ob tla, da si je zlomil obe nogi in dobil nevarne poškodbe na glavi.

d Bolezen meningitis (možganska nalezljiva bolezen) se še vedno pojavlja v Hrvatski krajini. V zadnjem času je bilo spet nekaj pri-

Za kočevske Slovence

Za božič je Slovenska Straža v Mariboru priredila po vsej Sloveniji nabiralni dan za socialne potrebe na severni meji. Na stotine otrok in mnogo revnih družin smo obdarovali z najpotrebnejšim, zlasti z obutvijo in obleko.

Na vnebohod dne 2. maja pa priredi Slovenska Straža v Ljubljani nabiralni dan za kočevske rojake. Kajti tudi socialne in narodno-obrambne potrebe našega Kočevja so velike. Zlasti narodnostno mešan predel našega narodnega ozemlja, kakor severna meja in Kočevje potrebuje pomoči narodne in državne celokupnosti, če naj se obrani tudi v teh predelih ugled naroda in države.

Vemo, da gospodarsko stanje v našem podeželju ni rožnato. Znano nam je, da vlada

ponekod tudi pomanjkanje. Pa vendar smo prepričani, da se bo tudi vsa naša dežela odzvala temu narodnemu pozivu in da bo žrtvovala po svojih močeh za kočevske Slovence. Čeprav naš podeželski človek, kakor tudi našo slovensko delavstvo težko odtrga od svoje plače tudi le en dinar za narodno obrambo nameneno, vendar je tudi najmanjša žrtev našega kmeta in delavca največji dokaz velike zavesti našega naroda.

Kdor ne more žrtvovati dinarja, naj žrtvuje petdeset par. Naj se nihče ne izgovarja, marveč vsak naj pokaže na vnebohod svojo narodno zavest in žrtvuje za kočevske Slovence, v mestih in na deželi, kotikor zmore.

Slovenska Straža v Ljubljani.

RAZGLED PO SVETU

Napetost ob Donavi

V romunskem pristanišču Giurgiju je bilo že dni več angleških ladij, ki so prišle po nafto. Gorivo so rabile za to, da bi lahko nadaljevale svojo pot naprej po Donavi. Poveljnik tega trgovalskega brodograja 8 ladij je izjavil oblastem, da prevažajo tovar konzerv v podonavske države. Vendar pa se je romunskim oblastem zdelo sumljivo, zakaj bi toliko angleških ladij moralo voziti tak tovar konzerv v Podonavje. Romunske oblasti so izvedle pregled parnikov in ugotovile, da posadka izjavlja, da mislijo ladje pluti samo do Zeleznih vrat, dočim je poveljnik brodograja poudarjal, da bodo ladje šle še naprej v ostale podonavske države.

Nato so romunske oblasti preiskale ves tovar in ugotovile, da niti na eni ladji ni bilo tistega blaga, kot je to navajal poveljnik brodograja. Pač pa so bile ladje polne dinamita, avtomatskega orožja, strojne in lahkih topov. Ves tovar so takoj nato izkrcali v Giurgiju, nakar so ga na tovornih avtomobilih previdno prepeljali v vojaška skladišča, ki so okoli Bukarešte.

Povsod je to odkritje vzbudilo silno zanimanje, kajti nikakor si niso mogli razlagati,

zakaj je bilo na ladjah toliko dinamita. Siro se govorica, da so Angleži s tem dinamitom hoteli podminirati skale v Zeleznih vratih. Eksplozije bi bile tam takšne, da bi poslej plovba skozi Zelezna vrata ne bila več mogoča. Nemčija ne bi mogla več uvažati ničesar po Donavi.

Romunske oblasti ne marajo dajati nikakih pojasnil o teh ukrepih, pač pa poudarjajo, da bo romunska vlada storila vse, da ne bo mogel nikdo kršiti romunske nevtralnosti.

Iz drugega vira pa se je izvedelo, da že več tednov traja huda borba med tajnimi odposlanci obeh vojskujočih se taborov ob ustju Donave in na bolgarskem obrežju okoli Varne. Zavezniki hočejo na vsak način preprečiti Nemcem, da bi petrolej, ki ga po Črnem morju dovažajo iz Batuma, lahko spravljali v rezervoarje okoli Varne. Zastopniki drugega tabora pa zopet skušajo preprečiti vso plovbo zavezniki ladjam ob bolgarski obali in po Donavi. Tako se je v zadnjem času večkrat zgodilo, da so na angleških parnikih zaporedoma eksplodirali peklenski stroji in Angleži trde, da je pred kratkim priplul v Varso po Donavi nemški parnik poln peklenskih strojev.

Hoselöf, je pobegnil iz Osla na Švedsko od tam pa se je vrnil z letalom v glavni stan norveške narodne vojske in bo sodeloval v boju proti Nemcem.

Narčt za zasedbo Danske in Norveške je po časopisnih vesteh sestavil sam Hitler.

Ogromno število prostovoljcev se je prijavilo norveški vladi za boj proti Nemcem.

Nemška vojna mornarica je v kratkem spopadu ob Norveški izgubila desetino svojih najposposobnejših ladij, trdijo turški listi.

Danci v Londonu so imeli pretekli teden slovesne molitve za osvoboditev svoje domovine.

Nemško poveljstvo na Norveškem je izdalo razglas, da bo vsak Norvežan, ki se bo upiral nemški zasedbi, ustreljen.

Švedski ribiči pripovedujejo, da plava ob raznih predelih ob švedski obali na tisoče trupel nemških vojakov.

Italijanski uradni krogi zanikajo, da bi bila Italija v zadnjih dneh poklicala pod orožje novih pet letnikov.

12. aprila se je začel v italijanskem Milanu velesojem, ki se ga udeležuje tudi Jugoslavija.

100 novih rušilcev je sedaj v deki v Angliji.

40.000 Italijanov je že v bivši abesinski prestolnici Addis Abebi.

13.500 novih avstrijskih vojaških pilotov so začeli vežbati v Avstriji.

Sovjeti zanikajo angleško vest, da bi se bile nemške čete preko Murmanska prepeljale v Narvik.

70.000 nemških vojakov je v dveh dneh korakalo skozi danski Kodanj.

Po nemški zasedbi dobivajo tudi na Danskem živila in drugo le na karte.

Nemci so v Oslu sestavili novo svojo norveško vlado.

Norvežani so potopili 20.000 tonsko nemško križarko »Gneisenau«.

Sovjetske čete s finske meje so poslale na jug proti romunski meji.

500 vagonov pšenice in silos z 12 nadstropji je uničil požar v Györu na Madžarskem.

Malí narodi nimajo pravice do svobodnega življenja pišejo listi ruskega sovjetskega »raja«.

Koliko vojnih ladij je bilo doslej uničenih

Do sedaj je Nemčija izgubila eno tretjino svojih rušilcev, in sicer 8 od 22. Izgubila je polovico križark, to je 4 od 8, h katerim sta všteti »Blücher« in »Karlsruhe«, ki sta bili poškodovani od bomb in torpedov. Od petih linijskih ladij so izgubili 4, med temi sta »Gneisenau« in »Scharnhorst«, katerega je težko poškodovale »Renown«, »Graf v. Spee« in »Deutschland«. Od 65 podmornic je izgubila Anglija zelo malo v primeru z njeno velikansko vojno pomorsko silo. Od 179 rušilcev jih je izgubila le 9. Od 58 križark ni bila nobena izgubljena, medtem ko jih je Nemčija izgubila 4. Linijska ladja je bila samo ena potopljena, in to »Royal Oak«, »Rodney« in »Renown« pa sta dobili le lažje poškodbe. Od začetka vojne je imela Anglija 57 podmornic in jih je izgubila doslej samo 3. Nemčija je izgubila skupaj 54 vojnih ladij, medtem ko jih je Anglija izgubila le 13. — Tako poročajo Angleži.

ITALIJA

»Naši bratje v Primorju. Izšle so v drugi izdaji »Svete pesmice«, 106 ljudskih napevov za cerkvene zборе, priredil Vinko Vodopivec. Izdala Goriška Mohorjeva družba. V Ljubljani se dobe v Jugoslovanski tiskarni. — V Idriji je umrl g. Grilc, predsednik Posojilnice, mestni podžupan itd. Njegova gospa-vdova je poostila možev spomin s tem, da je pogostila 200 revežev z dobrim obedom. — Nadškof msgr. Margotti je sklical sinodo (duhovniški zbor) za goriško nadškofijo. — V Gorici je umrla 55 letna Kati Doktorci. — Ko se je peljal po službenih poslih proti Ajdovščini, je zadela kap do smrti 48 letnega zavarovalnega uradnika H. Tomšiča iz Gorice. — Za župnika v Podkrajju nad Vipavo je bil ustoličen g. Štefan Gnjezda, dosedanji tamošnji župni upravitelj.

NEMCIJA

»To in ono iz Korotana. Zaenkrat so bili otrojenci nemški otroški vrtci v Glinjah, na Radišah, v Goričah, Melvičah in na Brdu. Po poročilu »Grenzrufer« je letos predvidenih skupno kakih 130 do 150 nemških otroških vrtcev v slovenskem delu Koroške, češ, »da se tako odpomore itak prezaposlenim kmetičam«. — V Čahorčah pri Zihpoljah je umrl velik narodnjak Valentin Čimžar, rodom z Višokega pri Kranju. Na Koroško se je s svojo družino priselil pred 33 leti in bil med domačini na glasu kot dober gospodar in velik poznavalec bolezni pri živini. Pokojniku v slovo je zapel tudi slovenski pevski zbor doma in ob grobu. — V št. Jakobu v Rožu pa so pokopali Sitterjevega očeta Filipa Serajnika. — Pri gornjekoroškem kraju Döllach nameravajo začeti z delom v zlatem rudniku, ki je bil opu-

ščen pred 300 leti. Sodijo, da Visoke Ture skrivajo v sebi kakih 300.000 kg zlata. — Letni zbor Slovenskega kulturnega društva »Kočne« v Svecah je bil združen s proslavo 50 letnice službovanja pevovodje in organista g. Jakoba Beguša. Za sedanje razmere je bila prirediteljstvo dobro obiskana in je prav lepo uspela.

»Težave z rečno plovbo po Donavi. Nemški časopis »Südost-Echo« poroča: Nedavna odkritja v spodnjem toku Donave, kjer so prišli na sled delovanju angleških agentov, ki so hoteli onemogočiti plovbo po Donavi, so napotila nemško vlado, da je stopila v pogajanja z obalnimi državami Donave, da se z njimi pogovori o ukrepih za stalno zavarovanje rečne plovbe po Donavi. Vse obalne države Donave so na tem prizadete, da morejo varno tržiti po donavskem toku. Razume se, da vlada za ta pogajanja v vseh prizadetih krogih največje zanimanje. Ameriško časopisje je v zvezi s temi najavljenimi pogajanjmi poročalo, da je Nemčija od vseh obalnih držav ob Donavi zahtevala, da privolijo v nastavev stalne nemške rečne policije, ki bi nadzorovala ves tok Donave do Črnega morja. Ta trditev je popolnoma izmišljena.

DROBNE NOVICE

Romunska vlada zanika vse vesti o tem, da bi bili angleški agenti na Donavi potopili tovore petroleja za Nemčijo.

Nemški vojski in častniki, ki so se izkrcali na Norveškem, so bili oblečeni v norveške uniforme.

50.000 nemških vojakov se je pripeljalo na Norveško z ladjami in letali, trdijo italijanski listi.

Zunajski minister Norveške, od Nemcev postavljene narodno-socialistične vlade, major

Pater o. Placid Epalle se je odpovedal vodstvu
rajenburškega samostana.

V Kamniku je umrl upokojeni duhovnik
Ivan Primar.

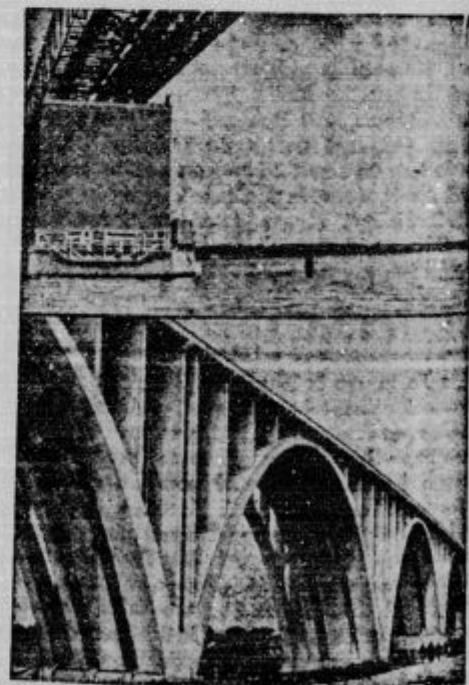
Velikonočna služba božja na zahodni fronti. Skupina franc. vojakov prisostvuje na veliko-
nočno nedeljo službi božji, ki jo daruje njihov tovariš-duhovnik.

Slika s Holandske.

Lep fjord pri mestu Bergenu na Norveškem.

Velikanski most, ki veže danski otok Fünen
s polotokom Jütlandom.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih „Domoljuba“!

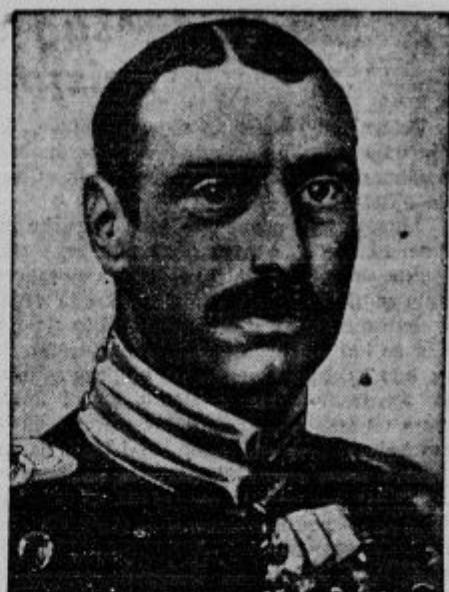
Naročajte »Domoljuba«!

Norveški kralj Haakon VII. se junaško upira
nemškemu napadu.

Najlepša protestantska cerkev v Oslu.

Danski kralj Kristijan X.,
ki je čez noč izgubil prestol.

Pogled na glavno mesto Norveške - Oslo, katerega so nemške čete zasedle.

Holandski kmetje

Pogled v notranjost bojnega letala, preden
je popolnoma izdelan.

Norveško pristanišče Bergen, katerega so zasedle nemške čete.

Stari odnošaji s sosedi ostanejo neizpremenjeni

Belgrajska »Politika« objavlja izjavo, ki jo je dala »visoka osebnost« v Belgradu belgrajskemu dopisniku italijanskega lista »Giornale d'Italia«.

»Jugoslavija mirno gleda na dogodke na Skandinavskem in nima nobenega razloga, da se ne boji, da ji vojskujoča se tabora vsilita zadržanje, ki bi bilo v navzkrižju z njeno nevtralnostjo. V ostalem pa bi Jugoslavija, če bi se kaj takšnega zgodilo, ne dovolila, da ima kdo kakšne dvome glede njenega zadržanja. Smatramo kot neverjetno, da bi imela katera od vojskujočih se držav razloge, da bi nam kaj očitala. Kajti prepričani smo, da nismo dali nobenih povodov za njihovo nezadovoljnost. Naši tradicionalni odnošaji z Nemčijo, in to politični, gospodarski in kulturni, ostanejo nespremenjeni. Istotako pa ostanejo nespremenjeni tudi naši odnošaji z zahodnimi vesilicami. Nimamo namena, da bi spreminjali ničesar na teh odnošajih z eno in z drugo stranjo.«

»Poročilo, da so zahodne velesile zahtevale od Jugoslavije, naj svoj uvoz v Nemčijo zniža za polovico, je neresnično. Pa četudi bi to poročilo bilo vsaj malo resnično, bi mogli dati samo en odgovor, namreč, da so naši gospodarski odnošaji z Nemčijo zapisani v trgovinskih pogodbah, katere bo jugoslovanska vlada v polni meri spoštovala, ker želi, da ostane zvesta svoji nevtralnosti. Preostalo trgovino Jugoslavije bodo lahko vse druge države izkoristile, če bodo hotele. Prav tako pa je neresnično tudi vest, da je nemška vlada zahtevala od jugoslovanske vlade dovoljenje, da Nemčija opravlja policijsko varnostno službo na rečni plovbi po Donavi. Zgodil se

ni noben neprijeten dogodek in se na rečnih poteh Jugoslavije tudi ne bo pripetil. Jugoslovanska vlada je pravočasno podvela vse ukrepe, ki jamčijo za varno plobo po Donavi.«

»Iz tega, kar sem vam povedal, lahko sklepate, da jugoslovanska vlada ne bo presenečena, pa naj se na Balkanu zgodijo ka-

koršni koli dogodki. Kajti Jugoslavija je proučila vsako možnost s stvarnim duhom in s veliko resnostjo. Pravilno stališče, ki ga je Jugoslavija zavzela, je v polnem skladu z njenim nevtralnimi zadržanjem, a tudi z obrambo njenih koristi. To pa so interesi miru in obrambe, ne samo jugoslovanskih, marveč vseh balkanskih interesov. To pa je tudi v polnem skladu z znanim stališčem Italije.«

Ta izjava je v vsej Italiji napravila najgloblji vtis in izzvala največje zanimanje.

Načrti slovenske akademske mladine

Dne 12. aprila 1940 je bil v ljubljanskem Akademskem domu sestanek vseučilišnikov, na katerem je predaval senator dr. Kulovec. Naglašal je med drugim potrebo, da predstavljajo katoličani skupnost tudi v političnem oziru, ne samo v verskem. Sledil je govor zastopnika Cerkve, nato pa je akademik Bertalanč stavil sledeče predloge, ki so bili z navdušenjem sprejeti:

1. Vsa slovenska katoliška akademska mladina naj poroma skupno h Kraljici in Zaščitnici Slovencev, k Mariji na Brezje. Njej se bomo priporočili, tu bomo prosili pomoč za naš narod in našo domovino, njej bomo priporočili načrte za bodoče delo in za borbe, ki nas čakajo.

2. Za delo za narod in državo, proti komunistom in framasonom moramo poizkušati pridobiti po besedah našega narodnega voditelja tudi mladino, ki misli, da ni naša, a je vendarle po mišljenju in hotenju naša.

3. Pri našem delu moramo poiskati in držati stike s protikomunistično usmerjenimi hrvaškimi in srbakimi akademiki in na ta način ustvariti protikomunistično fronto akademske mladine Jugoslavije.

4. Prirejati moramo manifestacije in zbora v narodnem in državnem smislu proti komunistom in framasonom, kakor tudi vršiti borbo proti tem prevratnim činiteljem potom vsega jugoslovanskega tiska in s pomočjo letakov.

5. Prirejati moramo izlete na naše narodnostne meje.

6. Doseči moramo pri oblasteh, da bo šlo gotovo število naših mladih in sposobnih izobražencev v tujino, kjer bodo delali propagando za nas Slovence in Jugoslavijo.

Da bo delo potekalo z mirom in uspehom, predlagam, da se sestavi poseben odbor, v katerem bodo zastopana vsa društva z enim odbornikom: »Danica«, »Zarja«, »Savica«, »Cirilsko društvo«, »Straža«, »Kladivo«, manjša društva pa naj imajo po dogovoru skupnega odbornika. Ta odbor izvoli iz svoje srede predsednika in si porazdeli delo. Še bolje pa bi bilo, da se celotna AZ preuredi v tej smeri.

Slovenska katoliška akademska mladina, v bratski slogi in ljubezni na delo, kliče te narod in domovina!

V vsako hišo Domoljuba!

Besede

(Povest)

Spisal N. Velikonja. Ilustriral akad. slikar L. Sušmelj

Vročina in suša pa sta segali že v kosti. Da je Jepče pretepel ženo, Jepče, ki še ni ubil hrošča! Da jo je pretepel in potem šel pit. Da ga je žena kakor otroka spravila v posteljo, da mu je ovila mokre cunje okoli glave ter da se drugi dan ni nič zavedel, kaj je bilo.

Zenske pa so o Lendetu govorile vse mogoče stvari. Da je spet padel, da ne mara jesti, da noče videti ljudi, da nekaj skrivnostno šteje, da se ogiba visokih dreves, da lega ovcam pod glave in da je bil ponoči na pokopališču. »Cilkin grob je iskal. Ker ga ni našel, je vlekli drugi dan Meto.« Meta je potrdila. »Zdi se mi, da govori kakor mlček je rekla. »Hotel je, da mu pokažem grob. Ko sem mu ga pokazala, me je spodil. Zdi se mi pameten.«

Do šagre je bilo komaj teden dni. Povhov je strmel v oblake, ki so zmerom bolj pogumno kukali čez Čaven. »Še štirinajst dni!« je vzdihnil. Pogorišče je že tudi poprivil. Olgane bukke v Kaličevki, osmojeno tramovje pri čadastih zidovih, razkopano krompirišče, kjer so grabili zemljo, suhi kal, ki so mu odnesli blato, da se je videlo, kako je globok, potlačena trava, kolikor je ni zažgal požar, slama v klanu, ki je bila predaleč, da bi jo pograbil, črna luknja v zidu, ki jo je zvrtal petrolej: vse je še pričalo, kako je divjal požar. Zraven pa je že bilo nagrmadenjeno belo kamenje, voznički so stresali v globoko jamo apno, dva delavca sta sejala pesek, ki so ga kopali okoli zidovja, klela v vročini ter si brisala pot. »Še štirinajst dni!« je tiščal Povhov, ko so drugi napajali v Lokavščku živino, ko je suša že smodila v

senci, ko je bilo tako vroče, da si podnevu stavljal na glavo bezgovo listje, ker je bila krompirjevka vsa osmojena in suha. Vse se je posušilo: Rotlja, ki je nabrala še maline, ko jih ni nihče drugi več mogel, je prišla domov s praznim loncem. »Vse je suho ter se osulo, kakor bi zgorelo. Takšnega še nismo doživeli. Zgorelo bo, če ne bo dežja.« Ljudje so vsak čas ponoči vstajali ter šli okoli hiše, če kje gori. »Takšne suše pa še ni bilo!« so vzdihovali ter postajali že topi in brezbrizni za jed in delo.

Četudi so se pehali oblaki nad Čavnom, ni hotelo biti dežja. Druge dni se je samo potemnilo; preden si mogel zbežati pod drevo, si bil že moker do kože, zdaj nič. Nič! Če si še tako upiral oči v oblake, Nič! Najprej je sušilo sonce, potem je zdijvala še burja; zato je bilo vse tako presušeno, da si ni upal nihče več kaditi. Spat so hodili brez luči, večerjali so samo kislo mleko, zmešano z koruznim močnikom; če je kdo iztaknil cvetno solato, so jo snedli s stebli.

Tone se je napravil po bregu. Videl je Rezko, kako je šla na njivo. Široko je stopal, za njim se je dvigal prah iz razorov.

»Kaj bo, Tone?« je rekla Rezka, ko se je ustavil pri nji.

»Nič ne bo!« je vihtel nov robec.

»To je prav!« je rekla ter se zasmejala. Bila je dobre volje. S Francetom sta se bila že zgovorila, da počakata. Naj se doma poleže prvi vihar!

»Zdaj imajo župana, pa so se tako gnali!« Skoraj je privoščila. Če je ne bodo pustili, bo čakala, da bo stara štiri in dvajset let. Potem se vzameta. Misli je na pastirja. Povedali so ji, kaj je pravil Bevk in da je pastir zdaj čisto drugi. »Ko se vzameva s Francetom, naj pride k nam, da se ne bo potikal!«

R A Z N O

Dogodek. Dunajski gledališki ravnatelj Mejerle je bil dober srčen človek, imel pa je navado, da je čisto menjal svoje osebo. Komiku Baumannu je nekoč za uspešno vlogo podaril lep, s bisernico obložen žepni nož. Kmalu potem ga je odpustil. Baumann mu je nato poleg vlog vrnil tudi ta žepni nož. Mejerle ga je odklonil. Nato mu je komik napisal pisemce: »Prosimo, vzemite si ta nož nazaj. Razumeli boste, da tisti, ki mu vamejo kruh, ne potrebuje niti — noža!« Nato je Mejerle odpustil preklical.

Indijanska označba mesecev. Ameriški Indijanci imenujejo 12 mesecev leta sledeče: mrzli mesec, lačni mesec, vranji mesec, travni mesec, sejalni mesec, rojni mesec, gromovi mesec, mesec zlatih koruze, mesec žetve, lopi mesec, mesec slane in dolgonočni mesec.

Bogatstvo in modrost. Kaj je boljše: biti bogat ali moder? S tem vprašanjem so se bavili mnogi modrijani starega veka. Aristid je nanj odgovoril takole: »Modrost je boljše, kajti modrijan pozna svoje potrebe, bogatin pa

PO DOMOVINI

Kaj je z našo kmečko zemljo

V zadnjem »Domoljubu« vprašujo nekdo »strokovnjake«, ki so proti zaščiti po srbskem in hrvaškem vzgledu, če poznajo lek za pekočo bol draž in prodaj kmečkih posestev. Kot nestrokovnjak si dovolim par protivprašanj. Naj se tudi ob njih vsak zamisli.

Kmet danes težko dobi posojilo. Ali mislite, da mu bo potem, če bo zaščiten sploh še kdo kaj posodil? Nihče — razun qderuha in po ovinkih. Nastala bo še bolj pekoča bol.

Edina pot, da je kmet prišel do svojega posojila poštenim potom so bile posojilnice. Te niso gnale kar tja v en dan na boben. Mnogo so trpele zaradi zaščite v dobi denarne in gospodarske krize ter ob likvidaciji kmečkih dolgov. Ali naj jih z novo zaščito popolnoma uničimo in zapremo zadnjo pot, po kateri je mogel kmet do posojila, če je prišel v zadrego? Izganjati bi hudiča z Belcebubom.

Ali je že kdo zagovornikov nove zaščite pogledal od blizu zaščito v Srbiji? Poročila niso najboljša. Da kmet pride v zadregi do

denarja podpiše vse, tudi to da ni kmet, ampak recimo mešetar, da se izroči na milost in nemilost oderuhu.

Krik o zaščiti je že spravil nekaj kmetov v nesrečo. Zasebni upniki so se ustrašili kake nove zaščite in zaželi terjati v misli: Rešimo, kar se da rešiti.

Ali ste slišali o zaščiti v Nemčiji? Tam je kmet zaščiten, določeno je pa tudi kako in koliko se kmet more in sme zadolžiti. Tam tudi upnik ve, koliko sme dati kmetu brez nevarnosti. Le tako na vse strani urejeno zaščito bi mogli pozdraviti. Vse enostransko se maščuje.

Pa še eno zadnje vprašanje. Ali mislite, da se da rešiti kmeta, ki tri leta ni dekliral plač kot beremo v zadnjem Domoljubu?

Težko je najti lek, če pride zaradi neplačanih dolgov do dražbe. Jaz ga ne vem. Zdi se mi pa še zmeraj manjše zlo nesreča enega kot nesreča vseh.

Iz raznih krajev

St. Jurij pod Kumom. Prosvetno društvo v St. Juriju pod Kumom bo vprizorilo na Jurjevo nedeljo 28. aprila po 10. sv. misli igro »Številke gospe Rožmarinke«. Vabljeni tudi iz sosednjih župnij.

Raka pri Krškem. Smrt nemila pokosi, kar roditi je beli dan. Na Kržiščih je odšla v večnost 67-letna vdova Marija Gorenc. Stetovna vojna ji je izrgala moža. Ostala je sama z nemalo skrbjo za delo in vzgojo takrat malih otrok, zdaj jo pa

odšla v boljše življenje. — V Cirju je zatisnila zemске oči Ana Krošelj. — Pri Gramovih v Pristavi je umrl Janez Štajner. — Na Ardrem pa se je od svojih poslovil priletni France Grabnar. — Bodi Gospod milostljiv sodnik!

Cerklje pri Kranju. Jesenska sotev je letošnjo zimo slabo prezimila. Žito je zelo redko, da ni upati na dober pridelek. — Meningitis, to je vnetje možganske mrene, se je pri nas pojavila v treh primerih. Bog daj, da bi ta huda bolezen ne terjala novih žrtev. — Pretekli teden so umrli: v Cerkljah Kern Matevž, trgovci in gostilničar; v

Dvorjah 64 letni posestnik Ziebir Janez. Pokojnik je bil večletni poverjenik »Domoljuba« za to vas; na Zgor. Brniku je pa preminul užitar Omers Janez. — Sveti naj jim večna luč, preostali našo sožalje! — Na zadnji seji je občinski odbor sprejel proračun za prihodnje leto, ki izkazuje 151.290 dinarjev dohodkov in ravno toliko izdatkov. Za kritje proračuna se bo pobirala 86% doklada na davke. — Preteklo leto se je v naši občini popilo 33.250 litrov vina, 3665 litrov piva, 1310 litrov špirta, 840 litrov žganja in 72 litrov likerjev. Precej »jurčkov« je steklo po griu. Seveda pa ne mislite, da so vse popili domači prijatelji »kapljice«, marveč precej pripomorejo k številkanu tujci, ki obiskujejo naše gostilne.

Črni vrh nad Polhovim gradcem. 11. aprila so pokopali Koširja Ignacija, ki je bil značajan fant, kot jih je danes malo: miren, trezen, delaven, vnet bralec dobrega tiska, vreden član fantovske Marijine družbe in Fantovskega odseka. Pogreb je bil izredno lep, kar so ga vsi njegovi tovariši v obilnem številu spremili na njegovi zadnji poti. Naj počiva v miru, svojem pa naše iskreno sožalje!

Jesenice. Pretekli teden je bil v prostorih Krekovega doma zelo dobro obiskan občni zbor ZD. Zbora se je udeležilo okoli 200 zavednih članov in članic.

Kranj. Ono nedeljo je bil občni zbor Legije koroških borcev, krajevne organizacije v Kranju, na katerem je uprava podala svoj letni obračun. Po poročilih je poročal o delovanju legije zastopnik centrale iz Ljubljane g. Pirč.

Stražišče pri Kranju. Te dni je obhajal v krogu svoje družine 75letni jubilej Jurij Polak iz Stražišča pri Kranju, zaveden katoliški mož in trdna gorenjska korenina. Zavednemu našemu pristašu in našemu zvestemu naročniku in čitatelju naših katoliških listov ter možu poštenja in značajnosti želimo ob njegovem jubileju, da hi ga Bog ohrani še dolgo let čilega in zdravega!

Sv. Križ pri Litiji. Naše stoletne orgle so se oni petek morale umakniti s kora; v delu so nove orgle, ki jih bo napravil mojster Jenko v St. Vidu nad Ljubljano. Če bodo farani držali obljubo in znova posegli v svoje žepe, kar bo treba prav kmalu, potem bodo nove orgle zapele že v maju. FO in KD sta priredila 19. marea lepo uspelo akademijo. Naša igralska družina pa pripravljajo svojim ljubim materam: »Materinski dant, ki bo pri nas v novi dvorani v nedeljo, dne 21. aprila ob 15 z bogatim sporedom in posebno vse opo-

ne. Simonides pa je moral: »Bogastvo je vendarle boljše, kajti modrijane vidim pred vrati bogatinov, pred vrati modrijanov pa bogatinov ne vidim.«

Skrivnost kresnic. Iz japonskega Tokija poročajo, da je japonskemu profesorju Šibatiju uspelo pojasniti skrivnost »mrzle luči«, kakršno dajejo na primer kresnice. Učenjak je svetilni organ teh bročev raziskal z rentgenovimi žarki in pravi, da je v tem organu odkril kristal, ki oddaja mrzlo svetlobo. Zdi se, da gre za snov, ki se prične svetiti z drgnjenjem, v tem primeru jo drgnejo mišice.

Pes prinisela otroka. 24-letna Crawford v Ameriki je na nenavaden način dobila prirastek v svoji družini. Neki terek je stala pred svojo hišo in skozi grmičevje se ji približal velik črn pes, ki je držal v gobcu bel zavoj. Ko se je iz zavoja oglašil otroški jok, je ženska zakrčala nad prsom in ta je nato spustil svoje breme na tla ter zbežal. V zavoju je bil majhen deček in ženska ga je obdržala.

Mnogo jih je padlo zavaljo zlata in njegova lepota jim je bila vpogubo.

Tone je sedel v razor. Kadil je ter gledal dekle. V klanec je zaslišal, kako poka bič. Bevk je kričal nad volmi. Slišal si, kako rožljajo žajdre. Bukve so šumele na skalah in aračka je ščebetala v leskovem grmu.

»Ne bo me več dobil Bevk, da bi mu gonil voli. Vzel mi je bič, da preveč švrkam, ter ga dal Cenetu. Naj ga le dal. Koliko bolje mi je, ko mi ni več treba!« je ves jezen prislulnil. Videlo se mu je, da ga ta misel zelo peče.

»Kaj ne, da je zdaj boljše!« je rekla Rezka. »Brez vsake skrbi si!«

»Če tako praviš!«

»Pravim!«

Tone jo spet za hip prislulnil. Na zgonjah je videl bela vola, ki sta se pela v klanec, kakor bi se dve lisi poganjali med grmovje.

»Snubit grem!« je dejal čez čas.

»To te bo veselalo!«

»Kaj ne dal Saj pa tudi semi še s špajko sem si umil roke, da čistim. Lepoduha!«

»O, saj se čuti!« je rekla. »Špajka se čuti!«

»Zato pa sem zalil se je ozrl po čevljih.

»Kdo bi ne videl!«

»Ali me hočeš?« se je zasukal.

Rezka je za hip ostrmela, potem pa se nasmejala, da je sedla. Pripovedovali so ji, kako jo je snubil.

»Vsak bi te rad!« se je hotela izviti.

»Ne, samo ti!«

Zdaj je vedela, videla je njegov resni obraz in njegove tresočee se ustne.

»To si moram premisliti, Tone! Zakaj pa tako padeš v hišo kakor iz neba?« Saj se ne mudi!« je rekla navidez mirno, časi jo je prevzemala groza.

»Vedeti moram: isti čas z Andrejem se bi ženil!«

»Nekaj časa pa je šel!« je rekla. Zagledala je pri hišah ljudi, nerazločno so nekaj govorili ter mahali z rokami. Hlapec Civ se je zaganjal na svoji lesenih nogi, kakor bi nekaj lovil. Kazal s palico, postal, pa spet zakrožil z njo. Zglajeni les se je bliskal v soncu, kakor bi bil posut s steklom.

»Zmerom več ljudi je, Tone!« je pokazala.

Tone je tudi strmel s svojim očesom čez njive. »To je kakor pogreb!« je dejal. — »Ko pa imam tako rad pogrebe!«

»Potem pa pojdi!« mu je olajšano svetovala.

Tekel je čez njive, izognil se zelnika na njenem koncu ter zavil k ljudem.

Kobilica je plašno skočila pred njim. Njega je stvar prevzela. Vse je pozabil. Potem so vsi naglo šli okoli vogla.

Rezka se je spet obrnila. »Na, zdaj pa imamo!« je rekla na glas. »Kdo si bo še kaj izmislil! To pa moram povedati Francetu, da bo videl, kdo me vse hoče!« Ob tej misli se je trpko nasmejala. Saj je France dejal, da se bodo stari kujali, ko bodo videli, da se ne vada.

»Saj ga jaz jemljem in ne drugi!« se je našobila.

Čepela je v razoru ter metala plevel za hrbet. Ljudje so se izgubili za Vidmarjevo hišo, ko je zaslišala zvonček. Drobo je plaval njegov glas: dvignila je glavo ter poslušala.

»Z Bogom gredo!« se je obrnila ter zasenčila obraz s roko. »Stari Bevk že prav počasi krevlja.«

Toda zvonček ni šel mimo hiš. Rezki je bilo srce. »Če pa je stara Neža?« Potem pri Vidmarju ne bodo mogli brez ženske.

Nadaljevanje prihodnjik.

zarjamo na prekrasno igro: »Lurška pastirica«, ki jo bodo vpriporila naša dekleta. Val ste povabljeni!

Nemška Loka pri Kočevju. Podpisani župni urad sporoča vsem častilcem Device Marije Tolalničnice in romarjem k Mariji Tolalničnici v Nemško Loko, da se letos obhaja žegnane in romarska nedelja v Nemški Loki 5. nedeljo po vel. noči, to je 28. aprila. Preskrbljeno bo za prejem sv. zakramentov in z službo božjo na predvečer in naslednji dan. Romarji in častilci Matere božje — Tolalničnice vljudno vabljeni. — Župni urad v Nemški Loki pri Kočevju.

Sr. Danijel. Oni dan je praznoval 91 letnico rojstva Jurij Marin, po domače »Bruznikov očet«. Po poklicu je bil gozdni delavec; s pridnostjo in varnostjo si je sezidal novo hišo in kupil nekaj sveta. Pri vojaki je služil čez 8 let. Delal je tudi pri gradnji železnice Prevalje—Pliberk in pri žup. cerkvi v St. Danijelu. Mož ni živel v razkošju, marveč je pri vsej skromnosti in delu dočakal tako veliko starost. Bog ohrani častitljivega starčka, da bi dočakal stoletnico svojega rojstva!

Smlednik. Naša gasilska četa je ustanovila reševalno postajo v Gasilskem domu v Smledniku. Kupila je reševalni avtomobil, ki je v kratkem času enega meseca imel že sedem prevozov v ljubljansko bolnišnico. Za kritje stroškov avtomobila bodo vpriporili naši igralci 21. aprila ob 3 popoldne v dvorani Društvenega doma v Smledniku veseligrro »Micki je treba možak«. Vstopnice se daje v predprodaji pri tajniku gasilske čete. Vljudno vabljeni.

Vojnik pri Celju. Lani je bila pri nas dobra sadna letina. Zalostno pa je dejstvo, da se je večina sadnega pridelka porabila za predelavo v malovredne alkoholne pijače. Kako prav bi bilo, da bi se že enkrat uresničila dolgoletna zamisel: zgraditi v Vojniku sadno sušilnico. Morda bi najlažje izvedel to stvar sedanjí občinski odbor, ki kaže za to največje razumevanje in mu ne manjka potrebne podjetnosti.

Vojnik pri Celju. Lani je bila pri nas dobra sadna letina. Zalostno pa je dejstvo, da se je večina sadnega pridelka porabila za predelavo v malovredne alkoholne pijače. Kako prav bi bilo, da bi se že enkrat uresničila dolgoletna zamisel: zgraditi v Vojniku sadno sušilnico. Morda bi najlažje izvedel to stvar sedanjí občinski odbor, ki kaže za to največje razumevanje in mu ne manjka potrebne podjetnosti.

c8

Gospod Volodijovski

K sreči je imela Baša samokresa za pasom, ne v tokih; tudi rog s smodnikom in vrečica z ostankom semenja je bila pri njej. Nesreča, ki jo je zadela, ni bila preveč strašna. Četudi je namreč Azijev konj v hitrosti zastajal za njenim, ga je pa zato brez dvoma prekosil v vztrajnem prenašanju naporov in mraza. Vendar je bilo Baški žal konja, ki ga je imela rada, in v prvem trenutku je sklenila, da ga poišče.

Čudno se ji je pa vendarle zdelo, da ga nikjer ne vidi, ko se je ozrla na stepe, saj je bila noč nenavadno svetla.

»Je pač zastal,« je pomislila, »naprej gotovo ni dirjal; najbrž je legel v kaki globeli, zato ga ne vidim.«

Konj je drugič zahrzal in pri tem nekako zatrepetal ter položil ušesa nazaj, toda s stepe ni bilo nobenega odgovora.

»Pojdem in ga poiščem!« je rekla Baša.

In že je obrnila konja, ko jo je mahoma obšla nenadna bolazen; bilo ji je popolnoma tako, kakor bi ji človeški glas zaklical:

»Baša, ne vračaj se!«

In res so v tem trenutku pretrgali tišino drugi zlovraži glasovi iz bližine, ki so pa prihajali kakor izpod zemlje: bilo je tuljenje, renčanje, cviljenje, ječanje, slednjič vik strašen, kratek, presekani... Vse to je bilo tem strašnejše, ker ni bilo na stepi nič videti. Bašo je oblił mrzel pot od nog do glave in s posinelih ustnic se ji je izvil krič:

»Kaj je to? Kaj se godi?«

Sicer je takoj uganila, da ji volkovi trgačo konja, ni pa mogla razumeti, zakaj tega ne vidi, ko vendar, po glasovih sodeč, ni znašala razdajla od nje do kraja, kjer se je to godilo, več kakor kakih pet sto korakov.

Žrtve morajo biti

»Gorenjec« prinaša uvodni članek o zunanjih politiki ter med drugim naglašja nevtralnost, ki jo je razglasila naša država, kakor tudi važe dolžnosti, ki izvirajo iz naše težnje, da bi ohranili mir, ker sama lepa beseda »nevtralnost« nas ne bo rešila. List med drugim naglašja:

»Vsi pa ob teh trenutkih čutimo, da postaja stališče nevtralnih držav vedno bolj in bolj težavno in kočljivo, kajti zahteva se od njih odločitve. To so v svoji dalekovidnosti uvideli tudi naši politiki, naša vlada in naš generalni štab. Ali naj stojimo v teh trenutkih mirnih in prekrizanih rok ob strani in gledamo, kako druge betonirajo svoje meje? Velike so vsote, ki se pobirajo, toda kateri pamenten gospodar, ne bi ograbil svojega zemljišča, da ga ne bi mimoidoči pohodili? Pa se najdejo godrnjači, nezadovoljniki in zabavljajo za vsako breme, ki ga naloži država, pa če tudi znaša le nekaj dinarjev. Vsaka najmanjša dolžnost je nekaterim v tako veliko breme in to

samo zato, ker niso dovolj zavedni, da bi se v polni meri zavedali, kaj zahteva narod in država od svojega državljana. Žrtve morajo biti in če teh ni in ne bi bilo, ali bi bila potem vstala stoletna želja o uresničitvi močne Jugoslavije. Dolžnost vsakega bi celo bila, da bi po svoji moči prostovoljno poklonil za narodno in državno obrambo primerno vsoto. Čim več se bi moglo pravočasno porabiti, tem bolj varne bodo naše meje, tem brezskrbneje se bomo počutili v svojem domu. Kakšna bo bodočnost, tega ne vemo in tega danes ni mogoče prerokovati, toda to pa le vemo, da tisti narod, ki je bil dovolj zaveden, ni izginil, da pa je tisti narod, ki je z orožjem zaslužnjeval druge manjše narode, propadel in bil tako ponižan in potlačen, da se dolga leta, stoletja, ali pa mogoče nikdar več ne dvignil. Nasilni narodi prihajajo in odhajajo, ta je kratka, a silna resnica v knjigi svetovne zgodovine, katere ne pišejo ljudje, ki so v njej le otroci brez moči.«

Ali naj zvišamo proizvodnjo?

(Iz kmečkih vrst.)

Težko in kočljivo je gornje vprašanje. Saj čim več je naših pridelkov na trgu, tem cenejši so. Tako čujemo dan na dan, in če premostrimo resnični položaj, moramo priznati, da je res tako.

Kaj pa z onimi pridelki, ki jih moramo dokupovati? In če pride uima in nam polovico odzame? V teh primerih ne moremo odgovoriti na gornje vprašanje nikalno.

Toda časi se izpreminjajo. Vojna, ki divja v svetu, postavlja tudi slovenskega kmetja v nove razmere. Cene kmečkim pridelkom naraščajo z dneva v dan. Čeprav od tega podviga cen kmet še nima nobenega dobička, ker vse, kar on kupi, se je mnogo bolj podražilo, kot ono, kar prodaja. Toda kljub temu ne bomo smeli dolgo več govoriti: nič se ne izplača. Srečen bo oni, ki bo

imel kaj za prodaj. Kjer je dosti pridnih rok, bi kazalo več polja obsejati. Živino v hlevu čuvajmo kot zaklad, ki nam bo dal bogato plačilo. Če vse propade, grunt ne bo. Cenimo ga posebno sedaj, v teh nemirnih dneh. Zemlja je trajna. Po pridnih rokah kliče, skrbnih gospodarjih, ki ne bodo pustili noben njen kos neizrabljen.

Zato v teh dneh, v katerih hitimo tako resnim časom nasproti, velja klic: Nazaj h gruntu, nazaj k zemlji! Zvišajmo pridelke zemlje, zvišajmo produkcijo!

n St. Jošt nad Vrhniko. V nedeljo 21. aprila ob 3 popoldne pridejo k nam gostovat igralci Prosvetnega društva na Dobrovi pri Ljubljani z veseligrro v treh dejanjih »Gospodska kmetija«.

Seveda ni bilo več časa hiteti na pomoč, ker je moral biti konj že raztrgan, sicer pa je bilo treba misliti na lastno rešitev. Zato je Baša za strah oddala strel iz samokresa in odrinila naprej. Po poti je razmišljala o tem, kar se je zgodilo, in za trenutek ji je prišlo na misel, da niso bili morda volkovi, ki so ji raztrgali konja, ko so vendar tisti glasovi prihajali izpod zemlje. Ob misli na to so ji začeli mravljinčji lesti po hrbtu, ko pa je bolje premislila, se je spomnila, da se ji je v snu zdelo, da se spušča navzdol in da se potem zopet vzpenja navzgor.

»Tako je moralo biti,« si je rekla, »v spanju sem najbrž prejalha nekakšno globel, ki je bila le malo strma; tam je ostal moj konj in tam so ga napadli volkovi.«

Ostanek noči je prešel, ne da bi se bilo kaj pripetilo. Konj je pojedel nekaj sena od prejšnjega jutra in šel zelo vztrajno, tako da se je Baša sama čutila njegovi moči. Bil je to tatarski konj, »volčjak«, zelo lep in skoraj neomejeno vztrajen. Med kratkimi odmori, ki jih je delala Baša, je žri vse od kraja: mah, listje, tudi drevesno skorjo je obgrizoval in šel in šel. Na poljanah je Baša z njim dirjala. Tedaj je nekoliko stokal in glasno dihal; ko ga je zadržala — je sopihal, se tresel in spuščal glavo nizko k tlom, a ni padel. Njen konj bi ne bil vzdržal take poti, četudi ne bi bil poginil pod volčjimi zobmi.

Naslednjega dne je Baša odmolila jutranjo molitev in začela računati čas:

»Aziji sem se iztrgala v četrtek popoldne,« je dejala, »in sem v diru jahala do noči. Potem je prešla na poti ena noč, potem cel dan, potem zopet cela noč in sedaj se je začel tretji dan. Najbrž so se preganjali, tudi če so me zasledovali, že morali vrniti in tudi Hreptjov ne more biti daleč, saj vendar nisem štedila konj.«

Čez trenutek pa je dodala:

»Oj čas je že, čas! O Bog, usmili se me!« Včasih jo je prijeljo, da bi se približala reki, ker bi pri bregu prej spoznala, kje je, toda ni se

upala; spominjala se je namreč, da je ostalo petdeset Azijskih Lipkov pri gospodu Gorzenjskem v Mohilovu. Prišlo ji je na misel, da morda ni še jahala mimo Mohilova, ker je napravila tako velik ovinek. Po poti se je sicer trudila, kadar ji ni spamec zapiral oči, da bi skrbno pazila, ali ne zadene na zelo obširno grapo, podobno tej, v kateri je ležal Mohilov, toda nič takšnega ni zapazila; grapa se je kajpak lahko zožila in je bilo njeno lice popolnoma drugačno pri Mohilovu kakor globlje v deželi, lahko se je nekaj desetorice staj za mestom končala ali zožila, skratka, Baša ni imela niti najmanjšega pcjma, kje je.

Prosila je le neprestano Boga, da bi bilo to že blizu, ker je čutila, da ne vzdrži več dolgo naporov, mraza, nespečnosti in slednjš gladi. Tri dni se je hranila edino s semenjem, toda čeprav je zelo štedila z njim, je vendar to jutro pojedla zadnje zrnce in v vrečici ni bilo nič več.

Zdaj se je mogla le hraniti in ogrevati z nado, da je Hreptjov blizu. Razen nade jo je razgrevala gotovo tudi vročica. Baša je natanko čutila, da jo ima; zakaj dasi je bilo vreme vedno bolj hladno in celo naravnost mrzlo, so ji vendar roke in noge, ki so ji v začetku potovanja od mraza dreveneje, zdaj kar gorele in mučila jo je huda žeja.

»Da le ne izgubim zavesti,« si je dejala, »da le dospem do Hreptjova, čeprav tam izdihnem, da le vidim Mihaela, potem pa naj se zgodi volja božja!...«

Zopet je morala jahati preko števlinih potokov in rek, ki pa so bile ali plitve ali zamrznjene, pri nekaterih je tekla povrhu voda, spodaj pa je bil trd, močan led. Vendar pa se je od vsega najbolj bala teh prehodov zaradi tega, ker se jih je očito bal tudi konj, ki je bil sicer neustrašen. Kadar je stopal v vodo ali na led, je hropel, pošlag ušesa nazaj in se često upiral; ko pa ga je prisilila, je šel previdno in postavljaj polagoma nogo pred nogo ter vohal z razprtimi nozdrvmi.

Bilo je že dobro čez poldan, ko je Baša, ki je jahala skozi gozd, obstala pred neko reko, ki je

Trojčke je povila

Oni ponedeljek se je zatekla v žensko bolnišnico v Ljubljani 31 letna Franciška Resnik, žena želez. progov. delavca Henrika Resnika, doma iz vasi Ravne v občini Poljsnik nad Litijo. Dobro leto je minilo od tega, ko sta se zakonca poročila. Imata skromno hiško v Ravnah, mož pa hodi delat na železniško progo med postajama Sava in Zagorje. V ponedeljek zjutraj se je Franciška Resnik skupaj z možem odpravila z doma in šla pol drugo uro daleč peš na postajo Sava, od koder se je odpeljala v Ljubljano. S tramvajem se je pripeljala v žensko bolnišnico, kjer je hotela počakati svoj prvi porod. V sprejemni pisarni so takoj opazili, da ji ne bo treba dolgo čakati in zato so jo brez daljših formalnosti hitro poslali naprej. In res je že ob 3.20 mlada mati povila prvega sinčka. Dobro uro za tem drugega in 10 minut za tem še tretjega otroka — deklico. Že ob enostavnih razmerah je za vsako mater mater prvi porod težka preizkušnja. Za Franciško Resnikovo je bila še trikrat težja, vendar je hvala Bogu šlo vse brez večjih težav. Porod trojčkov doživi ljubljanska ženska bolnišnica skoraj vsako leto po enkrat. Tako srečnega pa le malokdaj Saj so vsi trije malčki zdravi in tudi mati je porod srečno prestala.

V torek so že nesli drobno trojico h krstu in prvorojenec je bil krščen na ime Henrik, drugorojenec na ime Vinko, hčerka pa je dobila ime po materi — Franciška. Mati vseh treh seveda ne more dovolj nahraniti, pa že poskrbe drugi, da jim nič ne manjka. Prav zanimivo je, koliko je ta mali drobiž teško po rojstvu težak. Henrik je potegnil na tehtnici 2.200 kg, Vinko 1.650 kg, Franciška pa zopet 2.200 kg. Na prvi pogled je videti najbolj močna mala Franciška, Vinko, ki je sicer najbolj droban, je pa najbolj živahen. Mati se je

v sedanjem tednu že dobro popravila in sedaj jo le skrbi, kaj naj napravi s številno družinico. Svetujejo ji namreč, naj odda malčke začasno v Dečji dom in naj gre še sama z njimi. Za to pa se ne more odločiti, ker jo čaka doma vse polno dela. Mali Vinko je pa vsekakor potreben nad vse skrbne in vestne nege in bi mu jo mati pri vsakdanjem delu in skrbi za vso trojico le stežka posvetila. Najboljša rešitev bi bila morda ta, da bi mati vzela enega otroka s seboj na dom, dva pa začasno prepuštila oskrbi v Dečjem domu. Upajmo, da bodo vsi prizadeti činitelji razumeli težaven položaj matere ter ji pomagali, da ohrani zdravo vso trojico, kateri je dala življenje.

Radio Ljubljana

Četrtek, 18. IV. 7. Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 12.30 Poročila. 12.30 Poročila. 13.02 Harmonik igra Rudolf Pili. 14. Poročila. 18. Radijski orkester. 18.40 Slovesništva za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19. Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 19.50 Deset minut zabave. 20. Klavirske skladbe prof. Panča Vladigerova; igra skladatelj sam. 20.45 Plošče. 22. Napovedi, poročila. 22.15 Veseli zvoki (RO). — **Petek, 19. IV. 7. Jutranji pozdrav.** 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 11. Solška ura: Višnja gora. Razgovor učencev; razgovor vodi g. Miroslav Zor. 12. Plošče. 12.30 Poročila. 13. Napovedi. 13.02 Radijski orkester. 14. Poročila. 14.05 Tedensko poročilo Tujskoprometne zveze. 18. Ženska ura: Kako si pripravimo poletno garderobo (Emi Oražem). 18.20 Plošče. 18.40 Francoština (dr. Stanko Leben). 19. Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 19.50 O Kurešču (Farkaš Stefan). 20. Godalni kvartet. 20.45 Radijski orkester. 22. Napovedi, poročila. 22.15 Plošče. — **Sobota, 20. IV. 7. Jutranji pozdrav.** 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 12.30 Poročila. 13. Napovedi. 13.02 Plošče. 14. Poročila. 17. Otroška ura: a) Slovenske narodne pripovedke in pravljice bere Mileva Boltar-Ukmar; b) Nastop najmlajših (vodi Slavica Vencajz). 17.50

Pregled sporeda, 18. Za delopust igra RO. 18.40 Organizacija in poslovanje pasivne zaštite v Ljubljani. (dir. Fr. Jantigaj). 19. Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 20. Zunanje politični pregled (dr. Alojzij Kuharj). 20.30 Lepa si pomlad zelena... Pisan večer z besedo, pesmijo in godbo. 22. Napovedi, poročila. 22.15 Plošče. — **Nedelja, 21. IV. 8. Jutranji pozdrav.** 8.15 Cimermanov kvartet. 9. Napovedi, poročila. 9.15 Prenos bogoslužja iz franciskanske cerkve. 9.45 Verški govor (dr. Ignacij Lenček). 10. Plošče. 10.15 Operni trio. 11. Nadeljski koncert. 12.30 Poročila. 13. Napovedi. 13.02 Veseli godci. 14. Plošče. 17. Kmetijska ura: Pogoji za dobičkanosno perutninarstvo (inž. Greif). 17.30 Tamburški orkester. 18.15 Plošče. 19. Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 20. Večerni koncert. 21.30 Plošče. 22. Napovedi, poročila. 22.15 Citralni dueti. — **Ponedeljek, 22. IV. 7. Jutranji pozdrav.** 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 12.30 Poročila. 13. Napovedi. 13.02 Radijski orkester. 14. Poročila. 18. Zdravstveno predavanje: Telesna in duševna občutljivost človeka (dr. Božena Lavrič-Zajac). 18.20 Plošče. 18.40 Naša najvažnejša predzgodovinska najdišča (dr. Rajko Ložar). 19. Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 19.45 Več manire — pa brez zamere (Fr. Govekar). 20. Koncert Mariborskega tria. 21.30 Plošče. 22. Napovedi, poročila. 22.15 Radijski orkester. — **Torek, 23. IV. Jutranji pozdrav.** 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 11. Solška ura: Jurjevanje in drugi običaji na Korškem (Julija Čuček). 12. Plošče. 12.30 Poročila. 13. Napovedi. 13.02 Radijski orkester. 14. Poročila. 18. Pesmi o pomladi, poje dekliški zbor »Vigred«, igra Radijski orkester. 18.40 Dušeslovne prvine gospodarstva (dr. Fr. Veber). 19. Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 19.50 Deset minut zabave. 20. Plošče. 20.15 Tri enodejanke: Seja — žalujoči potnik — Pes. Priredil Emil Kralj. 22. Napovedi, poročila. 22.15 Radijski orkester. — **Sreda, 23. IV. Jutranji pozdrav.** 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Plošče. 12. Plošče. 12.30 Poročila. 13. Napovedi. 13.02 Sramel »štirje fantje«. 14. Poročila. 18. Mladinska ura: a) Zakaj sem postal gradbenik (univ. prof. inž. Jaroslav Foerster); b) Kaj pravi znanost in tehnika (prof. Miroslav Adlešič). 18.40 Slike iz slovenske zgodovine (A. Kos). (Jože Gregorič). 19. Napovedi, poročila. 19.20 Nac. ura. 19.40 Objave. 19.50 Pomlad v naravi (dr. Maks Vraber). 20. Mladinski zbor »Zvonček«. 20.45 Plošče. 21.15 Violinski koncert g. prof. Jana Šlaisa. 22. Napovedi, poročila. 22.15 Plošče.

bila od drugih večja in zlasti znatno širša. Po njeni sodbli je mogla biti to Ladava ali Kalusik. Ko jo je zagledala, ji je od veselja začelo srce hitreje biti. Na vsak način ni mogel biti Hreptjov več daleč. Četudi bi bila Baša že šla mimo njega, se je vendar mogla smatrati za rešeno, ker je bila tam dežela bolj naseljena in se tudi ljudi ni bilo treba toliko bati. Reka je imela, kakor daleč je mogla Baša videti, strme bregove, samo na enem mestu je bil očito prehod in v led vkovana voda je prihajala na breg, kakor bi bila razlita v plitvici, a na široko se raztezajoči posodi. Bregovi so bili popolnoma zaurzneni, po sredi pa je tekel širok pas vode, toda Baša se je nadejala, da najde kakor navadno pod njo led.

Konj se je kakor pri weakem prehodu nekotko upiral, ko je stopal v reko z upognjenim vratom, vohajoč z nozdrvmi sneg pred seboj. Ko je prišel do vode, ki je tekla povrhu, je Baša kakor navadno na sedlu pokleknila, držeč se z obema rokama za prednji glavici.

Voda je zaštopovala pod kopitli. Res je bil pod njo led, trden, ves v vodi; kopitla so udarjala vanj kakor ob kamen. Toda ostrice podkev so na dolgi in ponekod skalnati poti očito poslate tope, kajti konju je takoj začelo drseti, noge so se mu razmikale, kakor bi bežale izpod njega. Nenadoma je padel naprej, da so se mu nozdrvi omočile v vodi. Skočil je pokonci, padel zopet na zadek, se zopet pobral, toda prestrašen se je začel zaganjati in obupno biti s kopitli. Baša je potegnila za uzelci, medtem pa je bilo slišati gluh tresk in zadnji nogi sta se konju do členkov udri v globlino.

»Jezus, Jezus!« je kriknila Baša. Konj, ki je stal s prednjima nogama še na trdni podlagi, se je trudil na vse kriplje, da bi se rešil, toda očito so se mu zabeli kosi ledu, na katerih se je vpenjal, zdaj spodmikati izpod nog; udri se je namreč še globlje in začel hrupavo ječati.

Baša je imela še toliko časa in zavednosti, da je zagrabil konja za grivo in se po njegovem

vratu skopala na nezlomljeni led, ki je ležal pred konjem. Tam je padla in se zmočila v vodi. Toda dvignila se je in začutili trdno podlago pod nogami, je vedela, da je rešena. Hotela je tudi še konja rešiti. Zato se je nagnila, zgrabila za vajeti in pomikajoč se k drugemu bregu je začela vleči z vso silo.

Toda konj se je pogrezal v globlino in tudi prednjih nog ni mogel več spraviti iz nje, da bi jih razstavil na doslej neporušeni led pred seboj. In vajeti so se napejale vedno močnejše, konj pa se je potapljal vedno bolj. Slednjič ga je voda popolnoma pokrila, samo vrat in glava sta mu še molela iznad ledu. Naposled je začel stokati skoraj s šloveskim glasom in pri tem kazati zobe. Oči so mu z nepopisno žalostjo gledale v Bašo, kakor bi ji hotel reči: »Zame ni več rešitve, izpušti vajeti, da še tebe ne potegnem v globlino...«

In res ni bilo zanj rešitve in Baša je morala vajeti izpuščiti.

Potem ko se je popolnoma skril pod ledom, je šla na drugi breg, sedla tam pod grm brez listja in začela kot otrok bridko jokati.

Njena energija je bila trenutno popolnoma zlomljena. Razen tega pa sta jo bridkost in potrlost, ki sta ji napolnili srce po srečanju z ljudmi, sedaj še silneje prevzeli. Saj je bilo vse proti njej: zmotnost poti, tema, elementi, človek in zver; edino le božja roka, se je zdela, čuje nad njo. V to dobro, sladko, očetovsko varstvo je položila vse svoje otroško zaupanje, zdaj pa jo je tudi to prevarilo. To je bil občutek, ki ga Baša sicer ni z besedami izrazila, ki ga je bilo pa zato tem bolj polno srce.

Kaj ji je preostalo? Trobne in solze! In vendar je pokazala toliko hrabrosti, toliko poguma, toliko vztrajnosti, kolikor je je taka bedna, slabotna stvar le pokazati mogla. In zdaj se ji je utopil konj, poslednja nada, da se otme, poslednja rešilna deska — edino živo bitje, ki je bilo pri njej. Braz tega konja je čutila, da je brez moči spričo tega neznanega prostora, ki jo je ločil od

Hreptjova, spričo gozdov, grap in step: bila je ne samo brez obrambe, če bi jo preganjali ljudje in zveri, ampak še mnogo več: bila je osamljena, da, naravnost zapuštena.

Jokala je, dokler ji ni zmanjkalo solz. Potem je prišla nad njo izčrpanost, izmučenost in občutek, da ne ve, kaj bi začela, s tako silo, da se ni niti ganila.

Globoko je torej vzdihnila enkrat in dvakrat in si rekla:

»Proti božji volji nič ne opravi... kar tukaj umrem...«

In zaprla je na pol oči, prej tako jasne in vesele, danes pa popochno vrtne in podplute.

Toda čeprav ji je postajalo telo z vsakim trenutkom vedno bolj težko, ji je vendar misel v glavi kakor plašen ptič venomer bila božja obstanek — in prav tako tudi srce. Ko bi je nihče na svetu ne ljubil, bi ji bilo manj žal umreti, a vendar so jo vsi tako ljubili!

In pomislila je, kaj bo, ko se razglasi Azijeve izdaja in njen beg, kako jo bodo iskali, kako jo slednjič najdejo posnelo, zmazano, spečo večno spanje pod tem grmom nad reko. In nenadoma je rekla glasno:

»O, to bo Mihalek obupaval! Aj, aj!« Potem ga je začela prositi odpuščanja, da ni ona tega kriva.

»Jaz, Mihalek,« je govorila, objemajoč ga v mislih z rokama okoli vratu, »sem storila vse, kar je bilo v moji moči, a je težko, moj dragi, Gospod Bog ni hotel...«

In mahoma jo je prevzela taka srčna ljubezen do predragega moža, tako hrepenenje, da bi vsaj umrla v bližini te ljubljene glave, da je zbrala vse svoje sile, se dvignila znad brega in šla.

Společka je bilo neizmerno težko. Ker je bila tako dolgo jahala, so se ji noge odvadile boje, imela je občutek, kakor bi ne bile njene. K sreči ji ni bilo mraz, bilo ji je celo precej toplo, zakaž vročica je ni popustila niti trenutke.

Nadaljevanje prihodnjik.)

Kaj je Prizad?

O tej ustanovi se zadnji čas v zvezi z njeno preureditvijo veliko govori in je zato prav, da spregovorimo o njej nekaj besed. Prizad je bil ustanovljen z zakonom iz l. 1930 s kapitalom 50 milijonov dinarjev v svrhu boljše organizacije izvoza kmetijskih pridelkov. Odtod njegovo pravo ime: »Privilegirana izvozna delniška družba«. S to ustanovitvijo se je pričela država bolj brigati za izvozne prilike. Dejansko je to državna ustanova, ki vrši trgovinske posle predvsem po odredbah trgovskega ministra. Glavni namen Prizada je bil, da izloči tuje trgovce in posrednike in ustvari stik med domačo trgovino in inozemskimi kupci. Saj je bilo znano, da so imeli našo inozemsko trgovino v pretežni večini tujci — recimo Židje — v rokah. Iz tega vidika je imel Prizad ogromen pomen. S tem smo se približali drugim državam, ki so že prej načrtno pospeševale svoj izvoz.

K tej nalogi se je leta 1931 pridružila še dolžnost, da ohrani ceno pšenici na primerni višini. Kakor znano je padla tega leta cena pšenice na svetovnem trgu tako globoko, da je znašala za 100 kg 65 din. Če ne bi tedaj priskočila država potom Prizada na pomoč, bi imeli prav poceni pšenično moko pri nas. Po taki ceni seveda niso mogli kmetje prodajati pšenice, ker bi bilo to za nje gospodarska propast. Zato je bila primorana država nastopiti, ki je z zakonom iz leta 1931 ustanovila državni monopol za izvoz pšenice in rži. Kot pooblaščenec države je bil določen Prizad, ki je moral kupovati pšenico po 160 dinarjev. Tako so kmetje prejeli za pšenico po 95 din več kot sicer, če bi bil izvoz povsem svoboden. Na ta način od države določeno ceno imenujemo »intervencijsko« (posredovalno) ceno. Zaradi tega, da bi Prizad obvladal tudi domači trg, je dobil Prizad monopol prodaje pšenice tudi v državi sami. Slično so si skušale urediti tudi sosednje države. Če bi torej ne bilo tega monopola, bi imeli v Sloveniji cenejšo, n. pr. američansko pšenico. Glavno težo na tak način povišanih cen so nosili pač vsi državljani, zlasti pa pasivni kraji. Toda kljub temu je bila izguba še vedno velika pri izvozu. Zato je prevzela izgubo državna blagajna. N. pr. za leto 1931-32 za približno 200 milijonov dinarjev. Stroški so bili vedno višji, ker so pač vsi hoteli prodati

Prizadu pšenico po tako visoki ceni. Ker pa Prizad zaradi premalih denarnih sredstev ni mogel vzdržati svojega monopola, zlasti pa tudi zaradi slabe organizacije, je bila država primorana ukiniti že leta 1932 monopol za domači trg s tem, da je izgubo prevzela spet država. Obdržal pa je Prizad monopolni položaj za izvoz v inozemstvo. To je bilo še vedno nujno, ker se cene na svetovnem trgu niso dvignile. Vsem je znano, kako so se razne države skušale ubraniti uvoza s tem, da so domačo produkcijo pšenice čim bolj pospeševale. Položaj torej ni bil rožnat in zato je bila še vedno potreba, da Prizad obstoja. Cene pšenice so se določevale vsako leto in s tem se je zaščitil tudi mali kmet. Za domače potrošnike pa je pomenila vladna določitev cen le umetno podražitev pšenice.

Lansko leto je vlada določila ceno pšenici na 165 din. Toda zaradi špekulacije so šle cene neverjetno navzgor, preko 210 din. To čutimo zlasti pri nas, ko je moka sedaj po skoraj 4 din. Če računamo, da uvozimo v Slovenijo kakih 8000 vagonov pšenice, smo morali po tem računu plačati nad 1000 milijonov dinarjev več kot sicer. Kako naj to izravnamo?

In kaj se je ukrenilo? Prav za prav nič, oziroma mnogo prepozno. Šele v novembru 1939 je izšla uredba, da sme Prizad tudi na domačem trgu posredovati, če bo cena le previsoka. V to svrhu se je celo Prizad preorganiziral. Toda ne prej in tudi sedaj še ne čutimo blagodat Prizada. Cene so odločno previsoke. Res je, da zaradi izrednih razmer ne moremo tako, kot bi radi. Velik je izvoz in veliko se nakupi za tako zvano rezervno hrano. Toda kaj nam vse to pomaga? Ali ne bi mogla iti cena nazaj? V zadnjem času se je ustanovilo posebno trgovinsko ravnanje za izvoz in s tem se je ponovno reorganiziral Prizad. Kaj bo prinesla bodočnost v zvezi s tem, še ne vemo. Upajmo, da bo šlo kaj boljše!

Prizad je, kot smo čitali, zaključil svojo poslovno dobo z dobičkom. Tudi se bavi sedaj Prizad z nakupom vina in žganja, a vendar za naše kraje ni pomenil Prizad mnogo, šele tedaj, ko se bo boril in primerno zvišal cene blagu (sadje itd.), ki ga pridelava Slovenija, bomo mogli reči, da je tudi Prizad za naše prilike koristen. Ni sicer lahka naloga zadovoljiti vse kraje države, toda pokazati mora Prizad, da se za vse kraje enako zanima že iz razlogov enakopravnosti.

Danska

Z evropskega zemljevida je izginila nova mala država: v noči med 8. in 9. aprilom je bila zapčatena samostojnost kraljevine Danske, ki so jo v dobrih osmih urah zasedle nemške čete, ne da bi bile naletale na najmanjši odpor danske oborožene sile.

Kraljevina Danska je bila najmanjša in najbolj na jugu ležeča od tako imenovanih nordijskih držav. Po svojem zemljepisnem položaju je zelo izpostavljena: leži med Srednjo Evropo in Skandinavskim polotokom ter med Vzhodnim in Severnim morjem in predstavlja zaradi tega važno prehodno področje. Po svoji sestavi, površinski kulturi, živalstvu in rastlinstvu spada k severonemškemu nižavju, po prebivalstvu, jeziku in kulturi pa se nagiba k Skandinaviji. Njeno ozemlje sestoji iz polotoka Jütlanda in okrog 600 otokov v Vzhodnem morju, od katerih pa je le 92 naseljenih. Največji med njimi so Seeland, Lolland, Fünen, Falster itd. Potom morskih očin Skageraka, Kattegata, Oeresunda ter Velikega in Malega Belta je Danska od otvoritve kanala, ki spaja Vzhodno in Severno morje, obvladala vzhod v Vzhodno morje, kar je bilo velikega pomena za politični in kulturni razvoj dežel. Meja Danske je veliki večini morje, le kakih 70 km ima kopensko mejo s prusko provinco Schleswig-Holstein. Izven tega ozemlja pripada Danskemu še Faröerski otočje, otok Bornholm in kot kolonija Grönlandija.

Danska pokrajina je valovita, z nizkimi griči posejana nizina. Najvišja točka na polotoku Jütland je hrib Ejer Baneshøj, ki je visok komaj 172 metrov. Prav takšna je tudi pokrajina na otokih. Danske kopne vode so malenkostne in brez vsakega pomena za promet. Največja reka je Guden-Aaa na Jütlandu, ki je dolga 160 km. Stevilna, toda majhna so jezera. Podnebje je oceansko in odgovarja podnebnju nemške severne obale, le da je vlažnejše in v poletju nekoliko hladnejše. Precej močni so vetrovi in zelo pogoste so nagle spremembe vremena. Morje na danskih obalah skoraj nikdar ne zamrzne. Dansko rastlinstvo ima srednjeevropski značaj. Le 8% površine zavzemajo gozdovi, pa še ti so večinoma nastali s požgovanjem pašnikov. Tudi živalstvo je takšno kakor v Srednji Evropi.

Danska meri 42.931 km² in ima nekaj nad 3.800.000 prebivalcev (gostota prebivalstva je 87 na km²). Okrog 40% danskega prebivalstva živi v mestih, od katerih je največje danska prestolnica Kodan na otoku Seeland z okrog 850.000 prebivalci. Razen mesta Arhus, ki leži na sredini vzhodne obale Jütlanda in šteje okrog 100.000 prebivalcev, na Danskem ni večjih mest. Dansko prebivalstvo se razmeroma precej izseljuje, zlasti v Severno Ameriko. Danska prebivalstvo pripada severnogermanski rasi in je razen malenkostne

namške manjšine na jugu Jütlanda etnotne narodnosti. Po veri je 98,6% Dancev luterancev, 0,7% katolikov, ostali pa so drugih krščanskih veroizpovedi in židje. Katoliška Cerkev ima v Kodanju apostolski vikariat, ki ima 17 podružnic. Izobrazba danskega prebivalstva je zelo visoka, nepismenih ljudi skoraj ni. Leta 1930 je bilo v deželi 4476 ljudskih šol, 400 strokovnih šol, 60 visokih ljudskih šol, dve univerzi (Kodan in Arhus), ena tehnična visoka šola, visoka trgovaška šola in umetnostna akademija.

Glavni pridobitni panogi Danske sta poljedelstvo in živinoreja, v manjši meri pa tudi ribolov in industrija. Glavna panoga je živinoreja, v kateri prekaša Danska vse druge evropske države. Gojijo govedo, konje, največ pa prašiče (nad 5 milijonov), na Jütlandu pa tudi ovce. Poljedelstvo, ki je na račun živinoreje potisnjeno ob stran, ne pridelata toliko, da bi bilo dovolj in mora zato Danska poljedelske proizvode uvažati. Glavni produkti pa, ki jih izvažajo, so: mleko, surovo maslo, sir, mesa in jajca. Od tega izvažata Danska največ v Anglijo, in sicer blizu 60%. Zato pomeni zasedba Danske po Nemčiji precej hud udarec za Anglijo, ki bo morala ta uvoz nadomestiti iz svojih kolonij, če ga bo mogla. Med industrijskimi produkti je omeniti razne mlečne izdelke, mesne konzerve, margarino, cement, porcelan, tobačne izdelke itd. Težka industrija se ni mogla razviti, ker ji manjkajo naravni pogoji (premog, rude in vodne sile). Največje dansko industrijsko središče je Kodan, ki je obenem tudi glavni vozlišče prometa po kopnem in morju.

Zunanja trgovina Danske je zelo živahna. Danska trgovinska mornarica šteje nad 2000 trgovskih ladij z nekaj nad 1.100.000 brutt registerskimi tonami. Danska ima okrog 5500 km železnice in skoraj desetkrat toliko cestnega omrežja.

Od leta 1849 je Danska ustavna monarhija, v kateri vlada moška linija dinastije Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg. Danska ustava datira od 5. junija 1915 in je bila spremenjena leta 1920. Zdaj je vladal na Danskem kralj Kristijan IX., ki je po personalni uniji obenem tudi kralj Islandije. Danski kralj mora biti po ustavi luteranec. Narodna skupščina (Rigsdag) sestoji iz senata (Landsting) in spodnje zbornice (Folketing). Glavne danske politične stranke so: socialni demokratje ki imajo v obeh zbornicah skoraj absolutno večino, kmečka levica, konservativci in radikalna levica. Politično življenje v Danskem pa je zelo umerjeno.

Zahtevajte povsod naš list!

NAZNANILA

n Dr. J. Štebinger — ing. J. Marentič: Bibliografija slovenske kmetijske literature v letih 1919 do 1938. Izdala in založila Kmetijska zbornica v Ljubljani leta 1939. Str. XII + 207, cena 100 din. Kdor koli se je doslej pečal z našimi gospodarskimi vprašanji, je bil v veliki zadregi, kajti tozadnja literatura je postala pri nas že docela nepregledna. Raztresena je namreč po večini po raznih zbornikih in drugih periodičnih izdajah, ki se pojavljajo leto za letom in zopet ugašajo. In vendar je v njih zakopanega ogromno dragocenega gradiva. Da se omogoči vsem, ki se iz kakršnega koli nagiba zanimajo za naša gospodarska, zlasti kmetijska vprašanja, pregled tozadnega, že doslej izvršenega dela, je izdala naša mlada Kmetijska zbornica goranje delo. Priporočamol

Studence pri Sevnici. V Hudem Bregu je umrl Franc Ajdnik. Bil je dober krščanski mož, večletni cerkveni ključar in član apostolstva mož od ustanovitve. — V vrateh je pa izdihnila svojo plemenito dušo Marija Mihalič v starosti 65 let. Bila je velika dobrotnica revežev. — Obema naj bo Bog dober tolnič plačnik, preostali pa naše sožalje!

Beg z vasi

Z zadnjimi članki o naši šoli in učitelstvu ste, gospod urednik načeli zelo gnojno rano na našem javnem življenju. Saj je vse duševno življenje vseh naših vasi tesno povezano s šolo in prav šola mora zaradi svoje važnosti in svojega vpliva na mladino biti dostojna in vredna svojega imena. Podeželeki ljudje smemo in tudi zahtevamo, da naj taka bo in naj v polni meri ustreza našim željam. Saj je šola postavljena za nas in za naše otroke, ne pa narobe, da bi bili mi in naši otroci zaradi nje tu. To še enkrat pribijemo! Razumljivo je, da so vaši zadnji članki zaboleli. Resnica vedno boli. Zdi se mi pa, da bi bilo potrebno o našem učitelstvu še kaj povedati in še marsikaj razbistriti. Zato ima današnji članek naslov, ki naj obravnava posebno navado našega učiteljstva, zlasti mlajših učiteljic, namreč neprestano preseljevanje iz vasi v mesto. Čez teden, če ni slučajno vmes kakenga prostega dneva, se še nekam drže v vasi. Ko pa v soboto opoldne naznani šolski zvočec konec pouka, se polnijo vlaki širom Slovenije z učitelstvom, ki kakor za stavo beži v mesto, kjer so zabave vseh vrst, ples, krasni spreberi, muzika, toaleta... Pri nas pa je nedelja pusta in strašna, da človek pogine od same dolgočasnosti. (Mi smo sicer še vedno pri življenju!) Imamo slučaje, ko v desetih mesecih ni učiteljstvo razen šolskega upravitelja ostalo niti petkrat, kaj niti enkrat v vasi brez nedeljo ali praznik. Nekateri ne čakajo niti praznika ali nedelje, ampak se enostavno vozijo iz kraja kar vsak dan: iz šole na vlak, z vlaka v šolo. In tako se zgodi nemalokrat in ne malokje, da je čez nedeljo v vasi samo upravitelj šole. Navadno je ta tudi tisti revež, ki opravlja odnosno mora opraviti namesto odsotnega učiteljstva vse male in velike posle, da gre šolski voz v red naprej. Kajti on je odgovoren pred oblastjo za vse šolsko delo in v stalni nevarnosti pred napadi od svojih lastnih tovarišev. Kajti gorje, če upravitelj tega ne bi naredil. Po vseh vagonih, cestah, tramvaju, gostilnah in drugod bi ljubeznivo tovarištvo pelo slavo, da bi presedala čez glavo. Mi strde vaše bučce pravimo samo to: Nikar se, gospodične in gospodje prevreč ne čudite, če vas nekaterih dovolj prijazno ne sprejmemo med sebe. Saj vas komaj poznamo, ko ste tako malo pri nas; škoda, da imate tako malo časa, da bi ostali tudi v prostem času v naši vasi. Z upravitel-

ljem šole se pač dobro poznamo. Saj pridemo skupaj pri naših igrah, v naši dvorani, saj govorimo z njim, kadar se v nedeljo popoldne sprehaja po šolskem vrtu, saj ga poslušamo, kako poje z našimi fanti, saj nam predava na kmetiskem tečaju, saj nam vodi sadjarstvo in kmetijstvo, saj nam prireja roditeljske sestanke; vsaj tam smo pričakovali, pa vas tudi ni bilo; radi bi vas vprašali, kako kaj naš Janez in Marjanca v šoli. In takole v nedeljo zvečer, ko sedimo možakarji pri Veseli kaplji zraven kozarca vina, je med nami tudi vaš upravitelj.

Proti beračenju

Mariborsko mestno poglavarstvo je že ponovno opozarjalo mestno prebivalstvo, da naj beračenja v kakršni koli obliki ne podpira, marveč naj prepusti podpiranje siromašnih oseb tistim činiteljem, ki so po zakonu za to poklicani in ki razpolagajo s potrebno kontrolo nad resnično potrebnimi in vrednimi prošlci. Kljub vsemu prizadevanju, da bi se vsaj omejilo, ako ne docela odpravilo, se je beračenje v zadnjem času nasprotno močno razpaslo. Najžalostnejše dejstvo pa je to, da se beračenje širi med mladino, ki se tem navaja k delomrznosti in kaznivim dejanjem. Na sled so prišli celo sistematični organizaciji beračenja otrok, ki si dneve in ulice porazdelijo med seboj po določenem načrtu — vse pod nadzorstvom staršev seveda, ki otroke silijo k temu.

Da bi se to zlo odpravilo, je mestna občina s sodelovanjem mestne policije podvela vse potrebne ukrepe, vendar se mora na ža-

zaradi tega smo si prijatelji, smo si znanci, se spoštujemo in je upravitelj vasa naš. Zato nam pa oprostite, če pogledamo postrani vaš najnovejši klobuček, židane, dišeče obleke in modne rokavice; veste, pri nas doma nam včasih še za sol zmanjka in poleti hodimo bosi. Pa še to nam ne zamerite, če zahtevamo od oblasti, da čimprej prepove ta strašni beg z vasi! Pa ne zameri tudi ti, dragi učiteljski tovariš, če smo povedali vse to. Ne bodi hud, da smo zanikarni narod, da smo brez prave izobrazbe, da ne znamo dovolj ceniti svoje šole. Kadar bo šola vsaj malo tudi nas videla, se bomo pa poboljšali, prav gotovo. In še ne bodi hud, če bomo še kaj povedali.

lost ugotoviti, da so vsi ukrepi zaman, ker jih onemogoča meščanstvo ne samo s tem, da s dajatvami daje potuho otrokom in drugim beračem, ampak da celo posega v delokrog organov in se zgraža nad aretacijami beračev. Uspešna borba proti beračenju je mogoča le ob sodelovanju vse javnosti. Mestna občina mariborska bo za siromašne osebe, ki so si pridobile domovinstvo v Mariboru, poskrbela za njihovo vzdrževanje iz svojih proračunskih sredstev, ostali berači pa bodo odpravljeni v njihove domovinske občine. Starši, ki pošiljajo otroke beračiti, bodo občutno kaznovani, ker se vsak primer prijavi državnemu tožilstvu oziroma sodišču. Mestno prebivalstvo naj v borbi proti beračenju sodeluje s tem, da beračev ne podpira s kakršnimi koli dajatvami, marveč naj jih napodi na socialno-politični oddelek mestnega poglavarstva ali izroči stražniku.

Spomladanski plemenski sejmi za bike

Letošnji spomladanski sejm za plemenske bike se bodo vršili po sledečem razporedu:

1. dne 22. aprila v Vel. Laščah za bike sivorjave pasme;
2. dne 24. aprila v Bečincih za bike simodolake pasme;
3. dne 3. maja v St. Juriju ob juž. žel. za bike pomurake pasme;
4. dne 8. maja v Šmartnem ob Paki za bike marijadvorske pasme;
5. dne 11. maja v Kranju za bike pincgavske pasme;
6. dne 15. maja v Ormožu za bike pincgavske pasme.

Člane živinorejskih organizacij opozarjamo, da priženejo na sejem le dobre živali. Ocenjevali in subvencionirali se bodo bikci, stari od 12 do 24 mesecev.

Lastniki plemenskih živali naj prinesejo s seboj rodovniške izvlečke in potrdilo o teži živine. Biki bodo razdeljeni po starostnih skupinah. V teh skupinah se bodo razvrstili po izgledu kakovosti, nakar se bodo šele označili s tekočimi številkami in ocenili. Cena se bo ravnala po oceni in plemenski vrednosti.

Zivinorejce posebno opozarjamo na točnost dogona.

Romanje na Sv. Goro pri Gorici

Tudi letos bomo romali na Sv. Goro pri Gorici dne 25. in 26. maja. Med potjo si ogledamo Pestejsko jamo. Vozili se bomo skozi St. Vid, ustavili se bomo v Vipavi in Ajdovščini. Med tem obiščemo Marijino cerkev v Logu pri Vipavi. V Gorici bomo ostali do večera; pred mrakom gremo na Sv. Goro, kjer prenočimo (prilika za spoved), zjutraj pa sv. maši odhodi.

Naslednji dan si ogledamo vojaško pekopalnico na »oslavju«, nato preko Mirna in Dobrdoča v Redipulje, ogled velikega vojaškega pokopališča. Nato preko Trčiča, Devina (domovina »Lepe Videc«) v Miramarski park, ogled parka in gradu Maksimilijana Habsburškega, cesarja Mehike, nato v Trst, kjer ostane do večera. Povratek preko Občine, Senjane, Senošče, Razdrto v Postojno in domov.

Kdor se želi udeležiti tega romanja, naj se prijavi najkasneje do 17. maja na naslov Lavrič Franc, Stari trg 17, obenem naj pošlje slike in rojstne podatke in denar.

Večerja s avtobusom, vstopnina v Postojnsko jamo ter vožnja po železnici, potni list in prenočišče na Sv. Gori stane 150 din.

Pridružite se lepemu romanju, ne bo Vam žal.

NOVI GROBOVI

m Umrli so: v Semiču dijakinja Anica Oven, v Kamniku duhovnik v p. Ivan Primar, v Mariboru trgovka Amalija Vertnik, v Krškem sodnik Božidar Romih, v Škofji Loki 79 letni posestnik Martin Eržen, v Borovnici Nežka Dolenc roj. Kranjc, v Mariboru Franja Conč roj. Dernovšek, v Novem mestu dijaška gospodinja Marija Bajde. — V Ljubljani so odšli v večnost: soproga trgovskega zastopnika Pavlina Simičič Koren, preglednik v p. Franc Supin, Viktor Koren, gostilničarka Valentina Pajk roj. Peterlin, vdova po okr. šol. nadzorniku Rozina Kante in orožniški narednik Mihael Pečovnik. — V Ponovi vasi pri Grosupljem je umrl župan občine St. Jurij Perme Josip. — Naj počivajo v miru!

Rupujte pri tvrdkah, ki oglašajo v „Domoljubu“!

Moštova esenca Mostin

Z našo umetno esenco Mostin ali lahko vsakdo s malimi stroški pripravi izborni, obstojno in zdrav domačo pijačo. Cena 1 stekla za 50 litrov din 20,—, po pošti din 35,—, 2 steklenici po pošti din 55,—, 3 steklenice po pošti din 75,—.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 2.
Na deželi pa zahtevajte Mostin pri Vašem trgovcu ali zadrugi.

Za birmo! Nudi v veliki izbiri in po starih cenah najfinejše orig. švic. ure. Na zalogi vsaki čas: »Glashütte«, »Schaffhausen«, »Omega«, »Doxa«, »Election« itd. Velika izbira zlatih verižic, obeskov, zapestnic, uhanov in dragih kamnov. — Zlato, srebro in drage kamne kupujeva po najvišjih cenah.

BRATA LOGAR, Ljubljana
Pred škofo 15. — Telefon 44-32.

Varčujte na pravem mestu!
Kolesa prvovrstnih znamk kupite še po nezvišanih cenah pri
PODOBNIK FRANC, trgovina Rudnik 123
Ljubljana (poleg gasilskega doma)

Kmetijel
Vaša stanovska organizacija je Kmečka zveza!

Prostovoljna dražba

posestva v Trzinu, tik banovinske ceste, bo
dne 13. maja 1940

ob 2 popoldne v Trzinu h. št. 61. — Posestvo sestoji iz hiše, gospodarskih poslopij, vrta, travnikov, njiv in gozdov, kar se proda skupno ali po posameznih parcelah. — Natančnejše pogoje in pojasnila se dobe v trgovini J. Pra-protnik, Domžale, Ljubljanska cesta št. 108.

Hranilne knjižice zaščitene zavodov in vsake vrste vrednostne papirje kupujemo, proti takojšnjem plačilu
RUDOLF ZORE, Ljubljana
Gledališka ulica št. 12.

URE vseh vrst, najlepša darila za birmance po najnižjih cenah pri trvdki

A. Božič, Ljubljana

Pranciškanska ulica 3

Kupuje staro zlato po najvišjih cenah.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat 5 din. Naročniki »Domoljuba« plačajo same polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov, oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe. Pristojbina za male oglase se plačuje v naprej.

Hlapca

18 do 20 let starega, takoj sprejme Dimnik Franc, Studence 10 - D. M. v Polju.

Deklo

do 50 let staro, sprejemem na srednje posestvo. Ponudbe upravi »Domoljuba« pod »Dekla« 5791.

Kolarski pomočnik

množen čistega dela, se sprejme. - Laznik Ferdo, Radeče.

Prodaj hišo

v najboljšem stanju, z lepim sadnim vrtom, zraven njive in gozd. v večjem trgu na Dolenjskem, Naslov pove uprava »Domoljuba« pod 5785.

Posestvo

obstoječe iz 2 ha nfi-ve, travnika in gozda, ter hiše št. 42 v Gotni vasi, s majhnim gospodarskim poslopjem, oddaljeno 30 minut od Novega mesta, napredaj. Poizve se pri Janesu Zefranu v Gotni vasi 18, Novo mesto.

Starejša ženska

za gospodinjko k dve-ma oseba (s zahtevno plačo) sprejme Valjé-ni milin, Klanec 5, p. Komenda.

Visoke vrtnice

izvrstne, s imeni, takoj dobite po zmerni ceni pri Jakobu Filau, Taborška ulica št. 21, Domžale.

Poročiti se želi

23 letni kmečki fant, ki ima 24.000 din gotovine, s kmečkim dekletom, ki ima posestvo vsaj za par glav živine in ni starejša, kot je sam. Ponudbe v upravo »Domoljuba« pod »Kmečki fant« št. 5770.

1000 kg slame

proda Simc, Dobrova pri Ljubljani.

Zdravilno moč elektrike je prvi spoznal že rimski zdravnik Scribonij. Že v letu 48 pred Kristusom je namreč bolnikom, ki so trpeli na revmatizmu ali dolgotrajnemu glavobolu, nasvetoval drgnjenje s trepetlikovino, katere električno moč je sam izdopno preiskaval. Šele leta 1744 so začeli uporabljati električni stroj v zdravilstvu.

Hlapca

na vsa kmečka dela takoj sprejemem v bližini Ljubljane. Plača 300 din. Naslov pove uprava »Domoljuba« pod 5782.

Služkinjo

varčno, zanesljivo, za gospodinjko sprejme za stalno obrtnik na deželi, brez kmetije. — Ponudbe upravi »Domoljuba« pod »Dolenjsko« 5783.

Posestvo

na reko 2-4 glav živine, kupim. Ponudbe a ceno na: Jelovčan Tomaž, Dolenja Zetina št. 8, Poljane nad škofjo Loko.

Dobre seno

3-3000 kg, proda F. Hromec, Podgorica 2, Dol pri Ljubljani.

Hlapca in dekle

za poljska in domača dela takoj sprejemem. Ljubljana, Vodnikova cesta 215.

Priporočam

za seme krompir Volt-man (sterkar), ki se lo bogato obrodi in se ga, ker ga je treba redkeje saditi, porabi tretjino manj za seme. Pošiljam po povzetju vsako množino po 170 din, franko Sk. Loka. Pri večjem odvzemu popust. Ivan Avguštin Škofja Loka.

Služkinjo

za vsa kmečka dela sprejemem. Plača 350 din. Nastop takoj. Naslov v upravi »Domoljuba« pod 5784.

Kolesa in šiv. stroje
najboljših nemških tovarn kupite najceneje samo pri trvdki Plevel v Preški pri Medvodah.

Kmečki mlín

na stalni vodi proda Ogrin Albin, Pristava 22, Mengeš.

Za 10 din

Vam pošljem seznam 25 praktičnih novosti, ki jih boste lahko izdelovali doma. Lindtš, Ljubljana 245/o.

Mlinarja

za kmečki mlin takej sprejme v stalno službo Kosiča Janez, Ilvka, Kranj.

Manjše posestvo

za 2-3 glav živine = kupim. Kos, Zetina, Poljane nad Sk. Loko.

Hlapca

h konjem takoj sprejme gostilna Vodnik - Podutik pri Ljubljani.

9 letnega dečka

dam za svojega ali za pastirja. Tomačev 48.

Deklo

za poljska dela sprejme Miha Marn, Tomačev 15 pri Ljubljani.

100 kg medu

pristnega, prodam po 18 din kg franko postaja Šmartno ob Paki, v posodo kupca. - Verbič Janez, Smihel št. 12, p. Mozirje.

Sladko seno

2000 kg, proda Anton Setnikar, Dobrova 55.

Fanta

14-16 letnega, sprejme na kmetijo Prepe-luh, Dobrunje 9 - pri Ljubljani.

Žensko kolo

popolnoma novo, prodam Vel. Mengeš 11.

Tesarske obrti

se želi izučiti močan 17 letni kmečki fant. - Ponudbe upravi »Domoljuba« pod »Pridene« 5773.

Šivalna stroja

ženski pogrešljiv 1700 din, krojaški 1500 din napredaj. Cerkvena 8, čevljar, Ljubljana.

Hlapca

za kmečka dela sprejme Rici Frana, Spod. Kašelj 14, p. D. M. v Polju.

Tesači

dobijo dober zaslužek v Bosni. - Pojasnila daje Ante Tevž, Ljubno ob Savinji.

Kmečko dekle

sprejemem. Plača 250 din. Gostilna »Angelica«, Jezica.

Deklo

15-16 let staro, na hišna dela, in krepka kmečkoga fanta kot vajenca za vrt-narstvo sprejemem. - Zglasiti se osebno pri I. Janežič, Mengeš.

Krpo od trikot perila
domačega platna in podobno, v večjih količinah, opranih kostih za poliranje kupuje po 10 din kg Remec-Co, Kamnik.

V veliki izbiri

nudi najcenejše moške in damske obleke in perilo za spomlad in poletje Janjo Rogelj, Loka pri Zid. mostu.

Ujanje

domačega izdelka nudi najugodnejše obrtnik in kmetovalcem LAVHČ, ujanjara - št. Vid pri Stični.

Mlatilnica

prevozno, s enim šiščenjem, ugodno prodam Janhar Matevž, Lahovče 61, Komenda.

Moške obleke

perilo in vasa oblačila po priznanih niskih cenah si nabavite pri Prekerju - Sv. Petra cesta 14 - Ljubljana.

Mlin, žaga

in nekaj posestva je naprodaj v Prekopi pri Vranskem. Več se poizve v Hranilnici in posojili na Vranskem.

Ogromna skala. V kamnolomu neke solnograške družbe za pridobivanje mramorja pri Parschu so ločili ogromen blok mramorja s razstreljivijo od njegove podlage. Osem mesecev so delali, preden so to skalo razglašili, potem so jo razstrelili s 60 kg črnega amonitka in 5 kg amonita. Skala je tehtala 6 milijonov kilogramov.

»Domoljuba« stane 88 din za celo leto, za inosestrva 60 din. — Dopolne in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«, — Oglasi se saračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Petjak. — Urednik: Jozo Količnik. — Za izpolnjevanje tiskarne: Jozo Kramarčič.